

B TIDSKRIFT FÖR BRANDVÄSENDET

Band 8.

SEPTEMBER 1917.

N:r 9.

Pronumerationspris inkl. postarvode:
För helt år Kr. 5:—
Lösnummerpris 50 öre.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIFVARE:
LÖJTNANT E. ENANDER, GÖTEBORG.
REDAKTIONENS ADRESS: GÖTEBORG 7. RIKST. 59.

Minimiannonspris 80 öre pr centim.
Utkommer med 12 nummer pr år.

Svenska Brandchefsföreningen.

Nyttillkomna medlemmar.

Trelleborg: A. Thulin v. b. Kamrer.
Sollebrunn: A. Lundgren b. Handl.
Ryd: V. Agné b. Urmakare.
Jönköping: Ekholm v. b.
Nässjö: J. E. Almqvist v. b.
Kristinehamn: G. M. Nilsson v. b. Fabrikör.
Växjö: O. Larsén v. b. Löjtnant.

Årsmötet i Jönköping den 6 och 7 Augusti.

Dagen före mötet ägde sammanträde rum med den förstärkta styrelsen i och för behandling af Brandchefen Lundborgs motion ang. föreningens ombildande. Styrelsen beslöt förelägga årsmötet ett förslag till nya stadgar, enligt hvilka inträde i föreningen skulle medgifvas brandinspektörer, en del kommunala tjänstemän m. fl. Vidare föreslogs att föreningens namn skulle ändras till Svenska Brandskyddsföreningen.

Kaptén Stridbeck yrkade i reservation att frågan om föreningens omorganisation borde uppskjutas för vidare utredning och brandcheferna Djurklou och Lundborg framhöllo önskvärdheten af en uppdelning af föreningen i olika sektioner.

Likaledes afhölls ordinarie styrelsesammanträde, hvarvid bl. a. beslöts att till stipendiat i stället för brandchefen J. A. Ahlberg utse brandchefen i Väster-
vik E. Abrahamsen. Brandchefen Ahlberg hade afsagt sig på grund af förestående afgang från brandchefsbe-
fattningen.

Måndagen den 6 började årsmötet med behandling af föreningsangelägenheter. Revisionsberättelser rörande Föreningens och T. f. B:s. räkenskaper föredrogos och godkändes. Revisorer och revisorssuppleanter omvaldes. Ordf. Kaptén Stridbeck hade bestämdt afböjt återval. Ordf. valet uppsköts till tisdagen. Likaså behandlingen af brandchefen Lundborgs motion.

På förslag af Brandchefen Norrlander, Mariestad beslöts att reseersättning för resor i föreningens angelägenheter hädanefter skall utgå med 10 kr. pr dag samt andra klass biljett å tåg och första klass d:o å båt.

Beslöts förlägga nästa årsmöte till Uppsala, dock skulle styrelsen äga rätt bestämma annan plats, om så befanns lämpligare.

Mötet beslöt att å den aflidne föregångsmannen på brandväsendets område, brandchefen och disponenten Bernhard Hays graf nedlägga en kran.

Ett förslag att föreningen skulle ombesörja anskaffande af bensin och fodermedel åt brandkårerna afslögs efter en kort debatt.

Kl. 1.30 e. m. öppnades mötets officiella del därmed, att ordf. hälsade samtliga närvarande hjärtligt välkomna. Bland dem, som antagit inbjudan till mötet märktes representanter för Jönköpings stad, brandförsäkringsmän m. fl.

Kaptén Stridbeck höll ett mycket intressant föredrag om »skogseldssläckning» till stor del grundadt på föredragshållarens egna erfarenheter.

Därefter företogs en spårvagnstur genom staden, hvarunder byggnadsförhållandena studerades och besök företogs i en del fabriker. Af särskildt intresse var besöket i Jönköpings gamla tändsticksfabrik.

Sedan förhandlingarne för dagen afslutats, voro mötesdeltagarna af Försäkringsbolaget Allmänna Brand inbjudna till middag å Alphyddan, och blef denna en synnerligen angenäm och i allo lyckad fäst, för hvilken föreningens medlemmar äro sina värdar stor tack

skyldiga. Flera tal höllos och gafs i dem bl. a. erkännanden åt föreningens verksamhet under de gångna åren.

Andra mötesdagen började med behandling af hr Lundborgs motion. Enhälligt beslöts att föreningens stadgar skulle ändras, i hufvudsak enligt det af den förstärkta styrelsen framlagda förslaget, och att föreningens namn skulle blifva Svenska Brandskydds-föreningen. För att vinna laga kraft måste beslutet konfirmeras vid nästa årsmöte.

Därefter företogs val af ordförande samt ny styrelsemedlem efter brandchefen Fogelklou, som afsagt sig. Till ordf. valdes brandchefen i Sundsvall Major G. Hellgren och till ledamot brandchefen i Malmö Friherre N. Djurklou. Vidare företogs ett par kompletteringsval i arbetskommissionerna.

Sedan förestående föreningsfrågor behandlats redogjordes för arbetskommissionernas verksamhet under det gångna arbetsåret. Vi hänvisa i denna sak till det kommande protokollet öfver mötet.

Brandchefen i Jönköping lämnade en redogörelse öfver stadens brandväsende, hvarigenom gafs en god inblick i dess organisation och verksamhet.

Sedan inomhusförhandlingarne voro avslutade och medlemmarne ännu samlade begärdes ordet af brandchefen i Borås V. Settergren, hvilken i ett varmhjärtadt anförande tolkade föreningens tack till den afgående ordföranden, Kapten Stridbeck för hans alltid lika stora intresse och ogennyttiga arbete till föreningens bästa. Yttrandet återfinns i mötesprotokollet.

Af Jönköpings brandkår företogs sedan en öfning, som till alla delar gick utmärkt och som gaf mötesdeltagarne godt tillfälle att få se de olika redskapens användning och betjänande.

Omedelbart efter öfningen uppvisades en del utställd brandmateriel. Af Tidaholms bruk en bil, som finnes omnämnd å annan plats i detta nummer

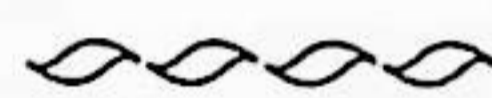
af Ludvigsbergs Verkstads A.-B. en Penta-Revolver-spruta, som visades i arbete och funktionerade väl, af Allmänna Brandredskapsaffären en treflig utdragsstege och af Major Hellgren en af honom konstruerad modell till bilstege. Vidare förevisades i modell herr J. E. Larssons alarmerings- och skyddsanordning för ladugårdar. Äfven visades en del lifräddningslinor för våningar.

Vid tretiden på e. m. företogs utfärd till Husqvarna, hvarest de stora industrianläggningarna genomgås.

Vid återkomsten till Östra stationen i Jönköping avslutade ordföranden årsmötet, och beledsagades hans afskedsord med ett kraftigt lefve.

På kvällen samlades kvarvarande deltagare å Stora Hotellet till en gemensam kollation. Den bästa stämning var rådande och tal i mängd höllos för den afgående ordföranden, för Jönköpings brandchef, för föreningen m. m.

Betr. utförligare redogörelse för mötet hänvisa vi till årsprotokollet, som inom kort föreligger färdigtryckt.

Revolverpumpen.

(Forts.)

Den i en föregående artikel beskrifna revolverpumpen har, såsom lätt inses, flera egenskaper, som göra densamma synnerligen lämplig såsom drivkraft för brandsprutor; revolverpumpen har gentemot andra till användning komna pumptyper — den vanliga kolfpumpen eller centrifugalpumpen — fördelen att kunna *direktkopplas med driftsmotorn*, hvarigenom maskineriet kan blifva särdeles enkelt i anordningen. Vidare har pumpen, för transportabla sprutaggregat, den fördelen att vara *själfsgående*, hvarför evakueringspump med dess extra skötsel vid startningen, samt den möjlighet till driftstörningar, som användandet af

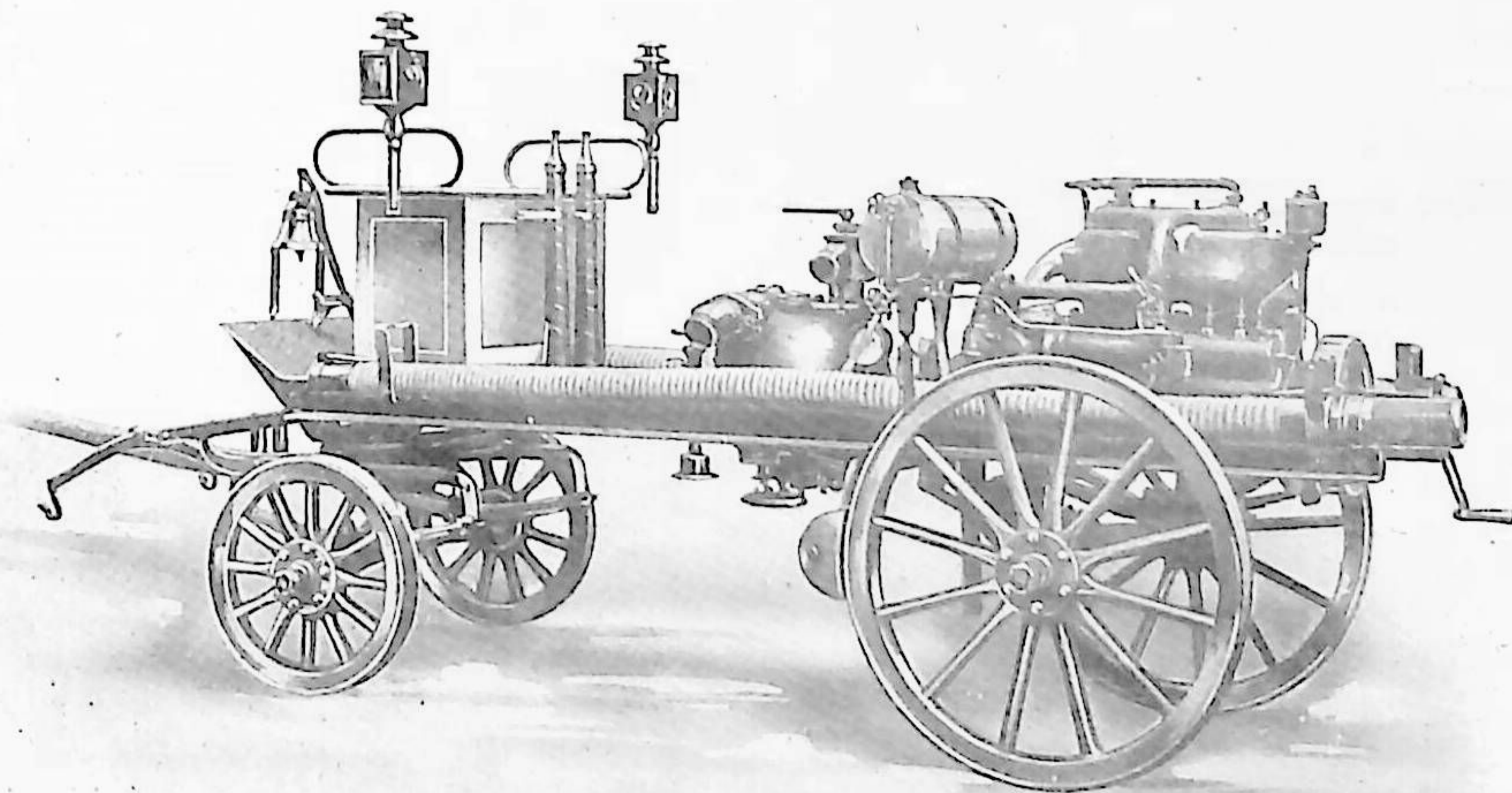

Fig. 1.

denna extra pump alltid innebär, bortfaller. Gentemot den vanliga kolfpumpen har revolverpumpen såsom brandspruta bland annat fördelen att sakna arbetsventiler, hvarför driftsäkerheten kan blifva större, samt en absolut jämn vattenpumpning, så att slangarna ligga fullkomligt stilla och ej blifva utsatta för någon nötning genom skafning mot marken.

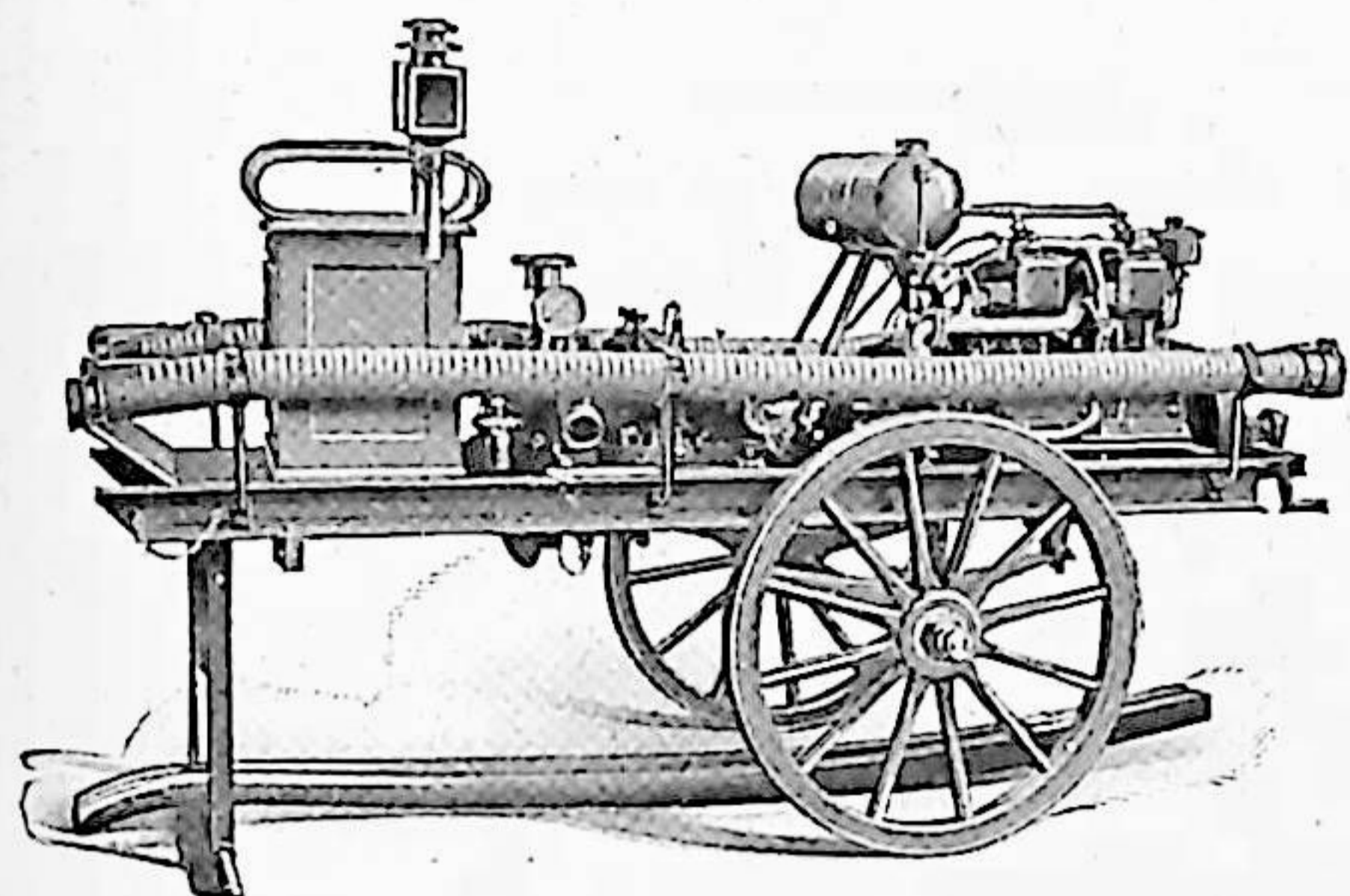

Fig. 2.

Den egenskap hos revolverpumpen, som för brandsläckningsexperten kanske är af största intresse, är dock den förut omtalade bekväma reglerbarheten af vattenmängden mellan noll och pumpens maximala effekt, oberoende af trycket i pumpen och oberoende af motorns hastighet. Denna egenskap gör pumpen praktisk taget okänslig för slangledningarnas längd. Om man antager, att i ett visst fall brandstället ligger så långt från vattenintaget, att en särskildt lång, eventuellt stigande tryckslangedning måste utläggas, kunde vid en vanlig kolfpump pumpmotståndet lätt blifva så stort, att motorn öfverbelastades, hvilket skulle mär-

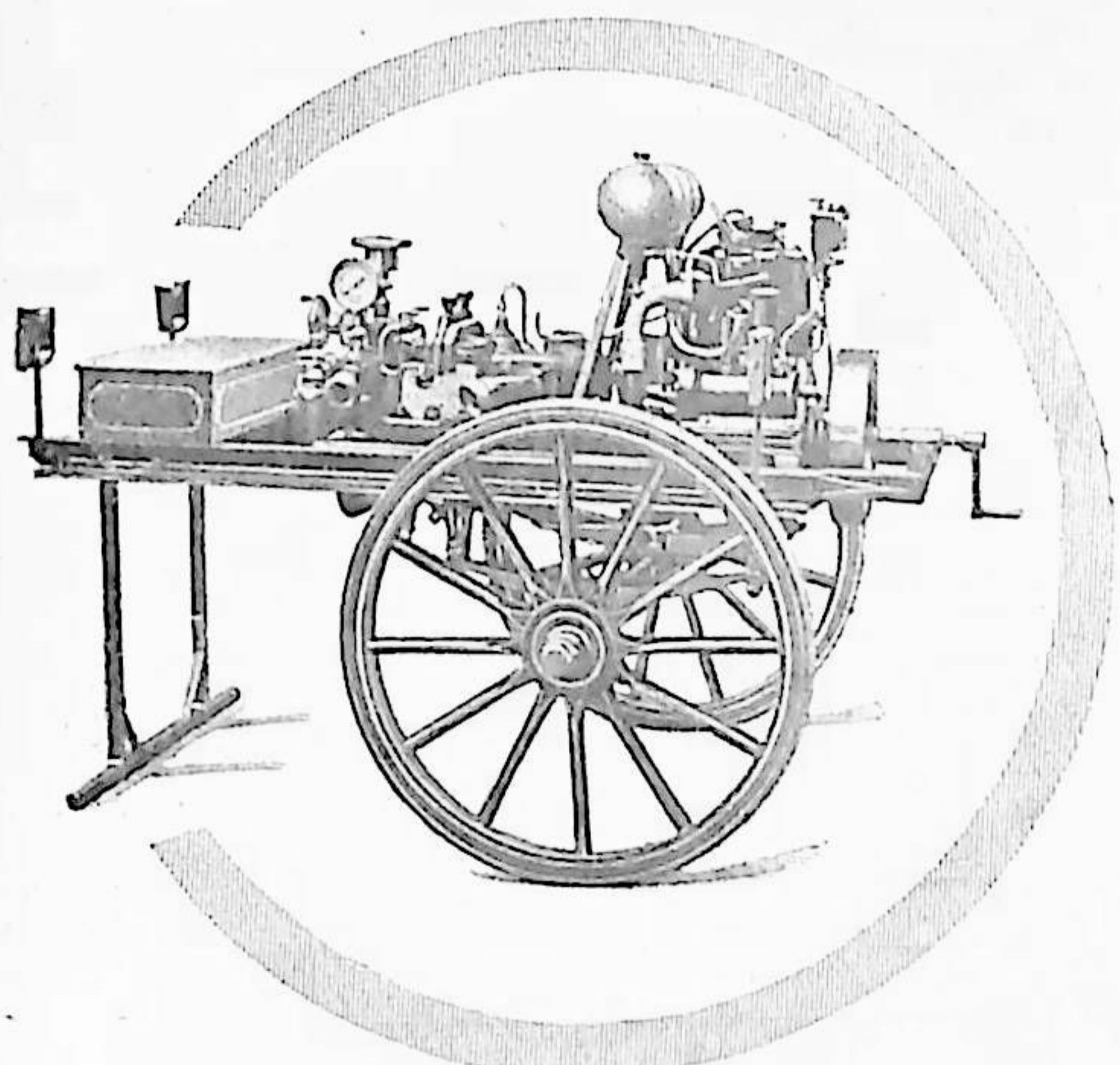

Fig. 3.

kas genom en starkt minskad hastighet eller ett afstannande af motorn. Vid revolverpumpen föres då endast regleringsspaken så länge mot minskad vattenkvantitet, tills motorn utan svårighet och med full hastighet förmår drifva pumpen. Pumpen lämnar nu just så mycket vatten som det för handen varande tryc-

ket och vid fullbelastning af motorn är möjligt och det är tydligt, att härvid inga andra gränser för en möjlig tryckstegring förefinnas än pumpens, resp. tryckslang-

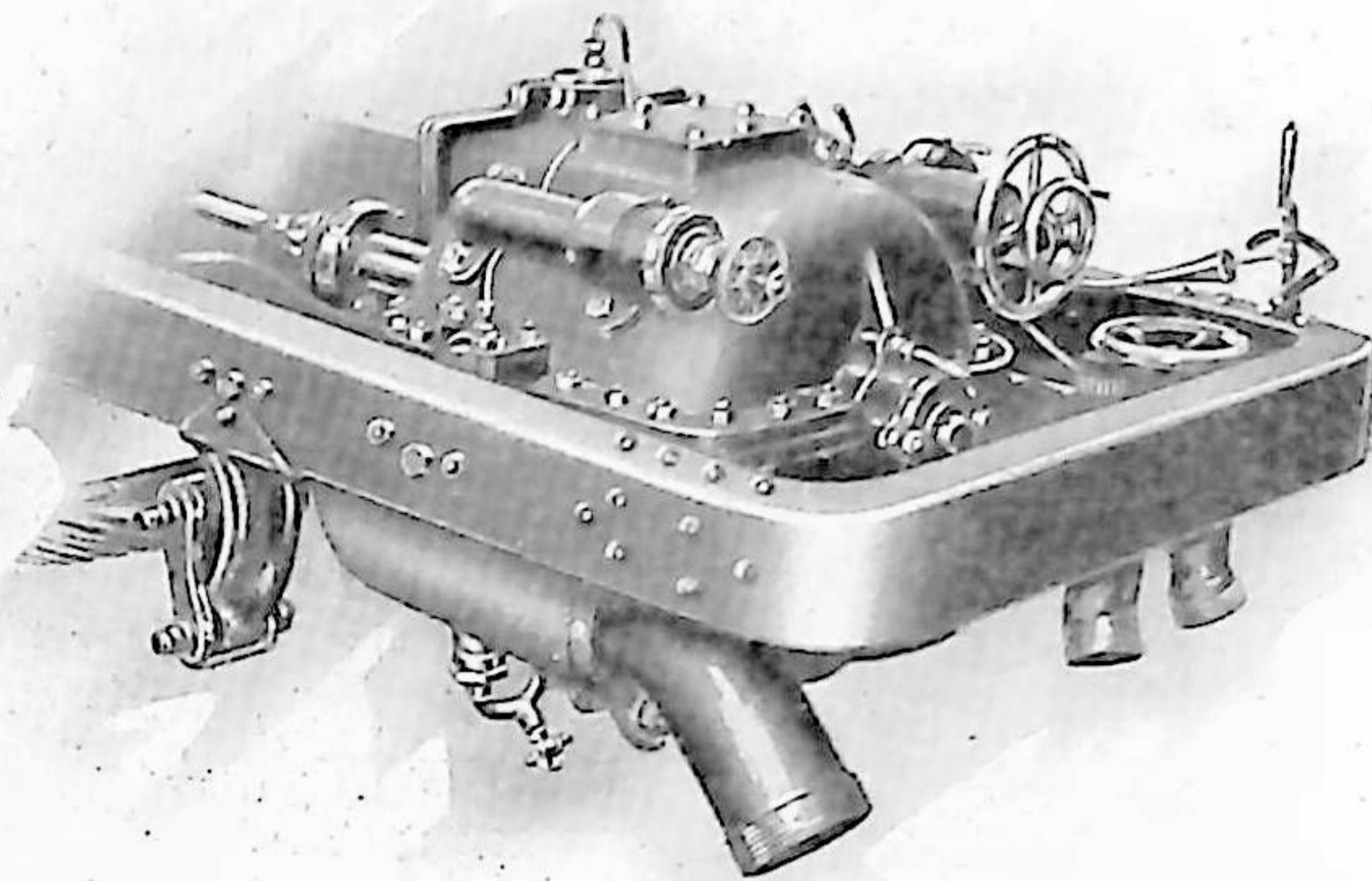

Fig. 4.

arnas hållbarhet. Innan dessa gränser uppnås, träder dock returventilen i funktion, verkande som säkerhetsventil.

Äfven i andra fall, där ej långa slangledningar, resp. stora tryckhöjder erfordra en minskad vattenkvantitet, kan det vara af fördel att kunna inreglera pumpningskvantiteten till ett ringa värde, såsom vid eldsläckning i lokaler, där äfven en svag stråle gör tillräcklig släckningstjänst och där man önskar undvika onödig vattendränkning på grund af därvid förorsakad skada. I dylika fall arbetar motorn, fortfarande med full hastighet, men med endast ringa belastning.

En fördel, som revolverpumpen har på grund af sin synnerligen kraftiga själf sugande förmåga är, att

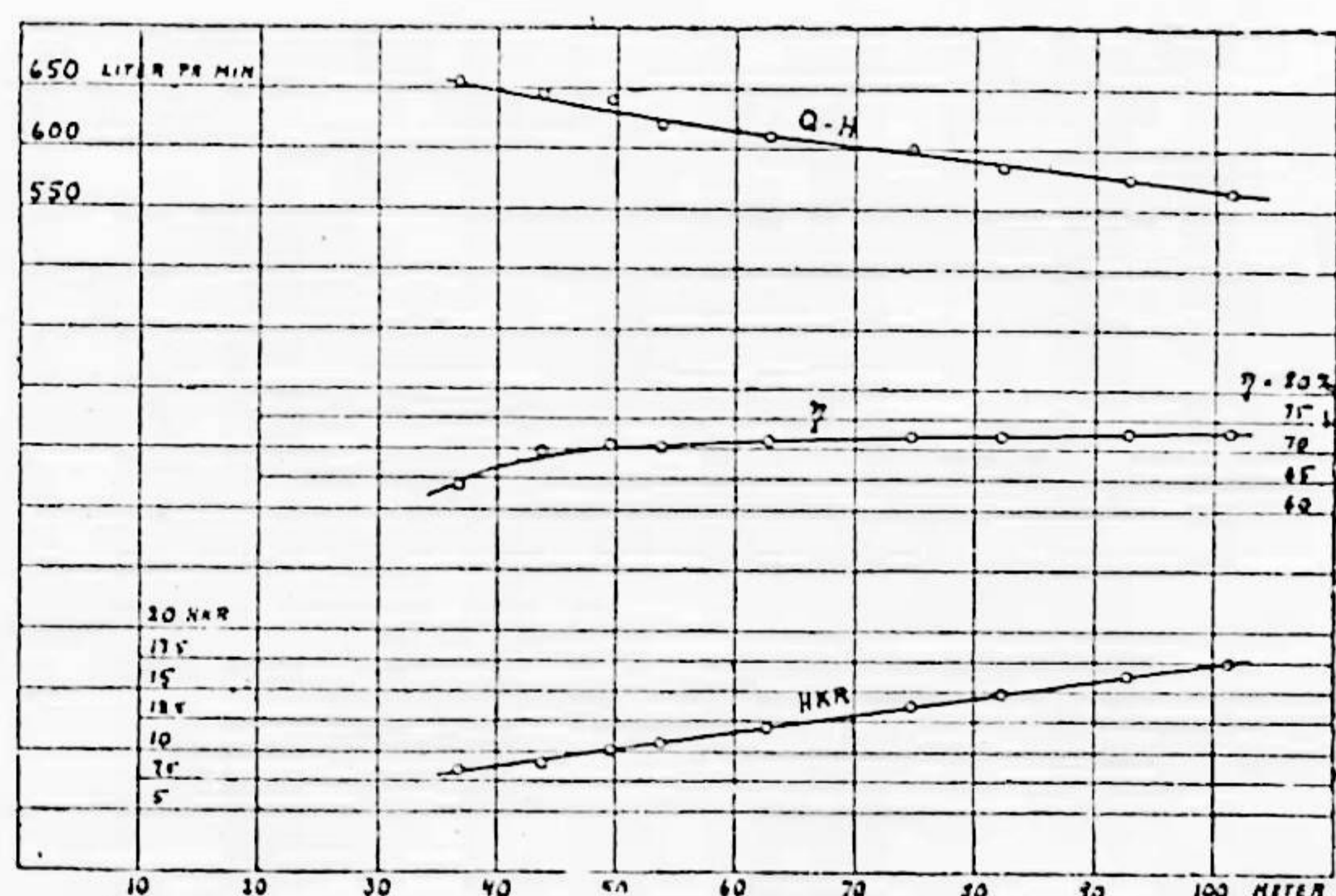

Fig. 5. Profningsresultat med typ RS 1, mod. 1917, vid maximal slaglängd.

pumpen är alldeles okänslig för sugslangens läggning i förhållande till pumpen, och kan sugslangen utan o-lägenhet äfven läggas så, att »luftsäck» uppstår, d. v. s. med böjning uppåt från pumpen räknadt, å en del af längden, hvilket ofta svårligen kan förhindras, då densamma t. ex. skall läggas öfver ett broräck.

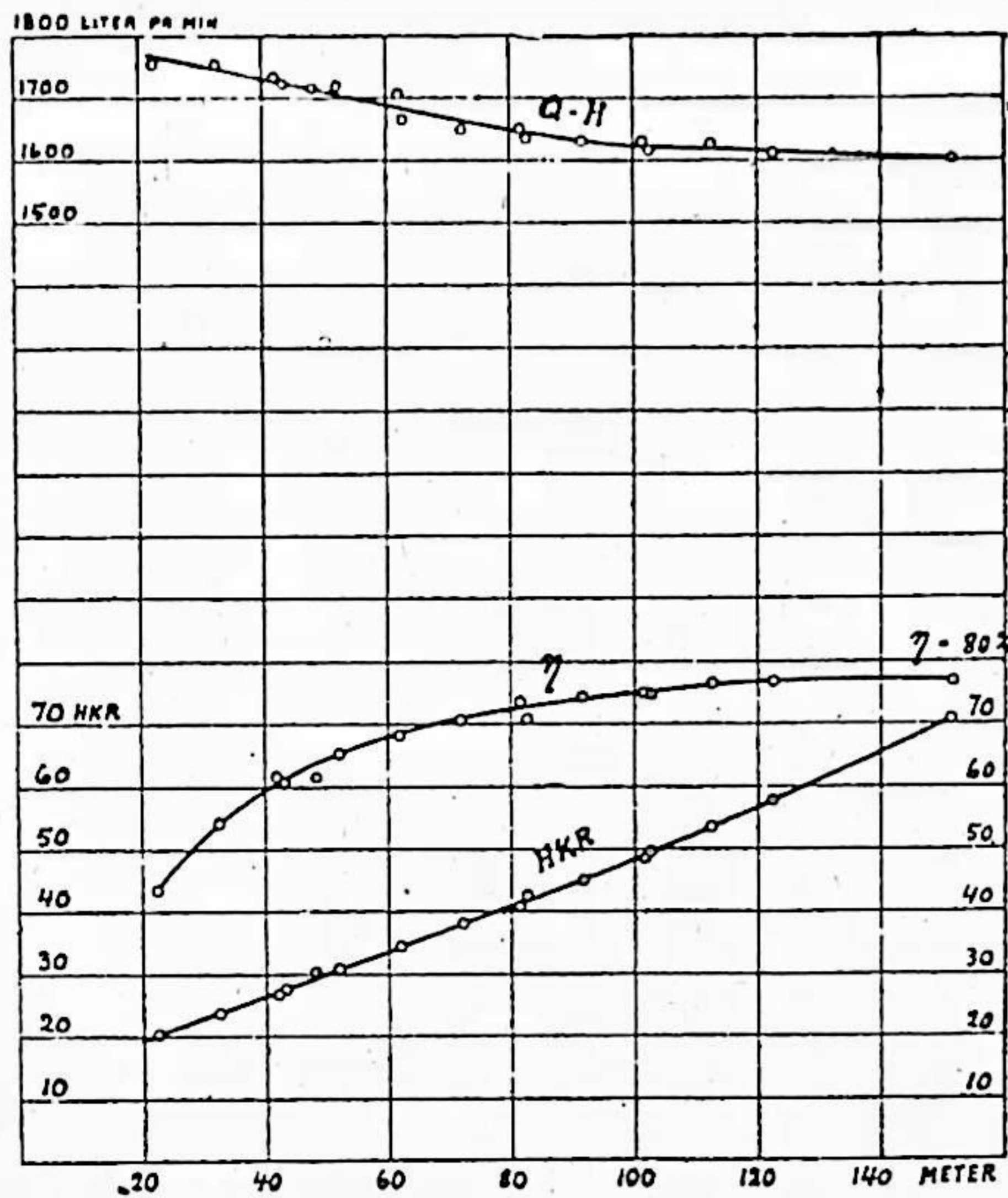

Fig. 6. Profningsresultat med typ RS 4, modell 1916, vid maximal slaglängd.

Hithörande fig. 1 visar en Ludwigsbergs 4-hjulig revolver-motorspruta, afsedd för transport medelst hästar. Fig. 2 visar en dylik spruta med två hjul, afsedd att transporteras med manskap eller häst och fig. 3 visar en mindre tvåhjulig typ, för transport med manskap. Vid dessa spruttyper befinner sig motorn, som synes, längst bak å vagnen, med igångsättningsvefven bekvämt tillgänglig bakifrån. Pumpens sug- och tryckslangsanslutningar äro riktade åt sidorna, fritt liggande, så att slangarna lätt kunna tillkopplas. De tvenne tryckslangsanslutningarna befinna sig å ömse sidor om en å pumpen anbragt segmentventil, genom hvilken den ena eller den andra slangledningen efter behag kan afstängas under gången. Å pumpen är anbragt en manometer. Alla större aggregat äro försedda med friktionskoppling mellan motor och pump, så att motorn lättare skall kunna kringvridas vid startningen. Bensinbehållaren är monterad å ramverket emellan pump och motor. Fig. 4 visar en revolverpump inbyggd i en Scania-Vabis brandautomobil.

Å fig. 5—7 äro några profningsresultat med revolverpumpar sammanförda. Fig. 5 och 6 visa värden tagna vid oförändrad slagvolym och med en maximal inställning af slaglängden. Då hvarfantalet likaledes är konstant, skulle $Q-H$ -kurvan (kurvan för vattenmängd och uppfodringshöjd) blifvit en horisontal, rak linje, såvida volymetriska verkningsgraden vid de olika tryckhöjderna varit densamma. Som synes få kurvorna dock ett snedt läge, beroende på att släckningsförlusterna i pumpen något ökas med uppfodringshöjden. n -kurvan visar pumparnas totala verkningsgrad. Fig. 7 visar $Q-H$ -kurvans förlopp för typ RS 1, inställning af pumpen för kontant kraftförbrukning, d. v. s. med reglering af slagvolymen efter uppfodringshöjden. Dessa senare kurvor visa bland annat, huruledes med en ringa motorstyrka, tack vare inställning-

en af slagvolymen ett relativt stort pumpningsområde kan behärskas.

Af synnerligt intresse är en jämförelse mellan revolverpumpen och centrifugalpumpen med afseende på regleringsförmågan, enär äfven denna senare pumptyp, såsom tidigare i denna tidskrift påpekats, som brandpump har fördelen att kunna variera vattenmängd och tryckhöjd efter olika pumpningsbehof. Om driftsmotorns möjligheter till variation af hvarfantalet därvid tages till hjälp erhållas i själfva verket en mycket vidtgående och gynnsam själfreglering af vattenmängd och tryckhöjd. Denna själfreglering med tillhjälp af ett variabelt hvarfantal hos driftsmotorn betyder dock ett relativt dåligt utnyttjande af motorn under normala pumpningsförhållanden. Detta åskådliggöres genom kurvorna i fig. 8, som framställer jämförelse mellan en revolverpump och en centrifugalpump, den senare med variabelt hvarfantal, båda utnyttjande en motor af samma maximalstyrka. Kurvan a är centrifugalpumpens $Q-H$ -kurva vid ett konstant hvarfantal n_3 . Vid en punkt b å kurvan får motorn utveckla 12 hästkrafter för att drifva pumpen, hvarvid motorn antages fullbelastad vid det gifna hvarfantalet. Det antages vidare att motorn förmår prestera en ökning af hvarfantalet intill 33 % och att motorstyrkan ökas i samma proportion. Motorn kan således äfven arbeta med hvarfantalet $1,33 \cdot n_3$ (å figuren betecknad med n max.) därvid utvecklande 16 hkr. En själfreglering af centrifugalpumpen kan nu äga rum efter kurvan c . Som synes kommer dock motorns maximala effekt först till användning i punkt d . Ju lägre tryckhöjden är, ju sämre blifver motorn utnyttjad. Revolverpumpen kan däremot anordnas så, att den vid hvarje uppfodringshöjd, inom vida gränser, fullt utnyttjar motorns maximeffekt, 16 hkr. Då därjämte revolverpumpens verkningsgrad är högre, erhålles för denna en $Q-H$ -kurva e hvilken, som synes, täcker ett väsentligt större arbetsområde än centrifugalpumpens.

En bättre effekt under normala pumpningsförhållanden kan dock erhållas med centrifugalpump, under ut-

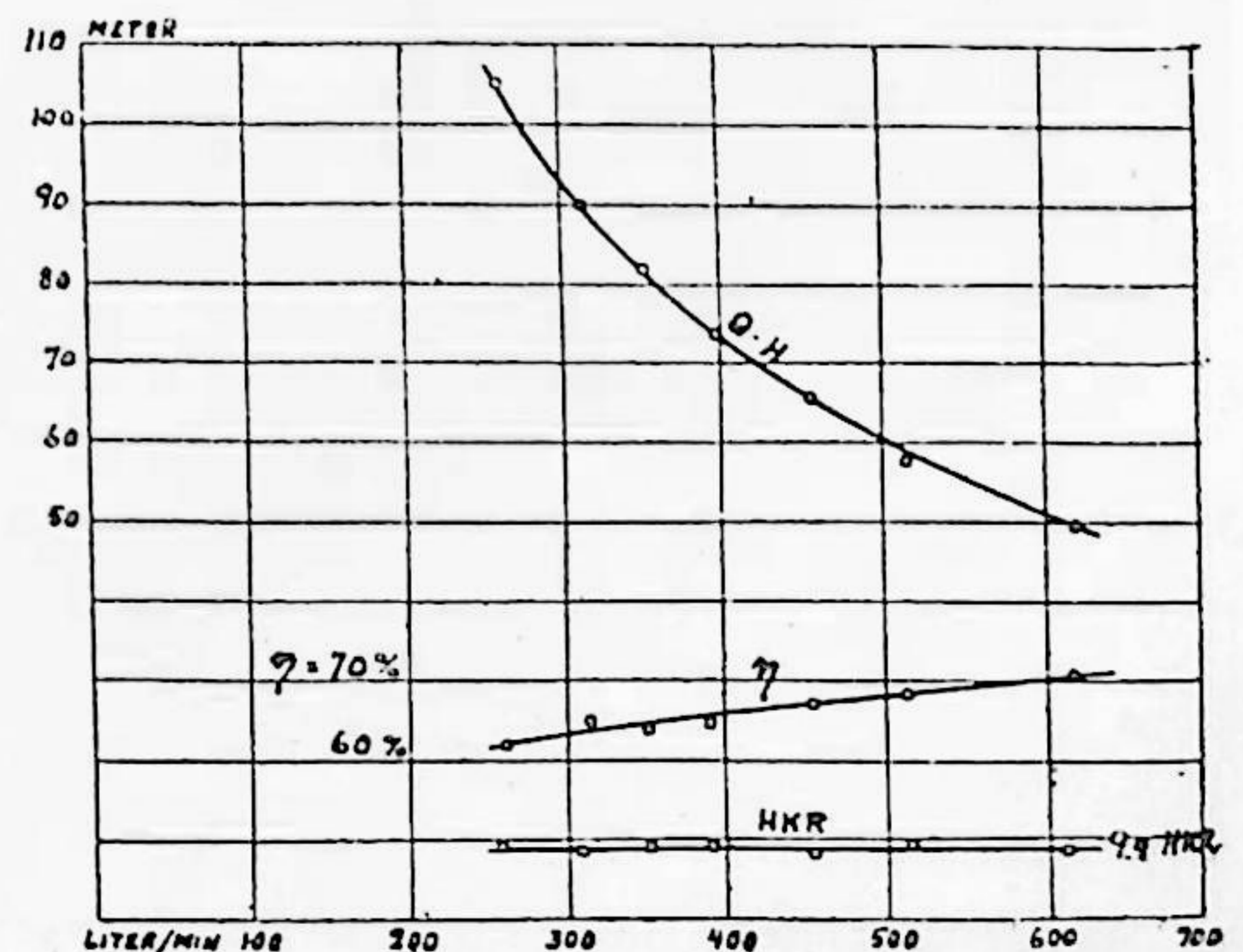

Fig. 7. Profningsresultat med typ RS 1, modell 1917, vid konstant kraftförbrukning.

BOWSER

ETABLERAD 1885

*Bensin- och
Oljelagrings-
anläggningar*

skydda fullständigt mot eld- och explosionsfara och förebygga alla förluster genom afdunstning och läckage.

Inga förhöjda brandpremier, när Bowseranläggningar användas.

Det äldsta, mest bepröfvade och mest praktiska systemet.

ÖFVER en million anläggningar för bensin, fotogen och alla slags oljor, i bruk öfver hela världen. I Sverige bland annat sålda till Stockholms, Uppsala och Helsingborgs Brandkårer, till Armén, Flottan, Statens Järnvägar och ett flertal enskilda firmor och bolag.

Fabrikanter:

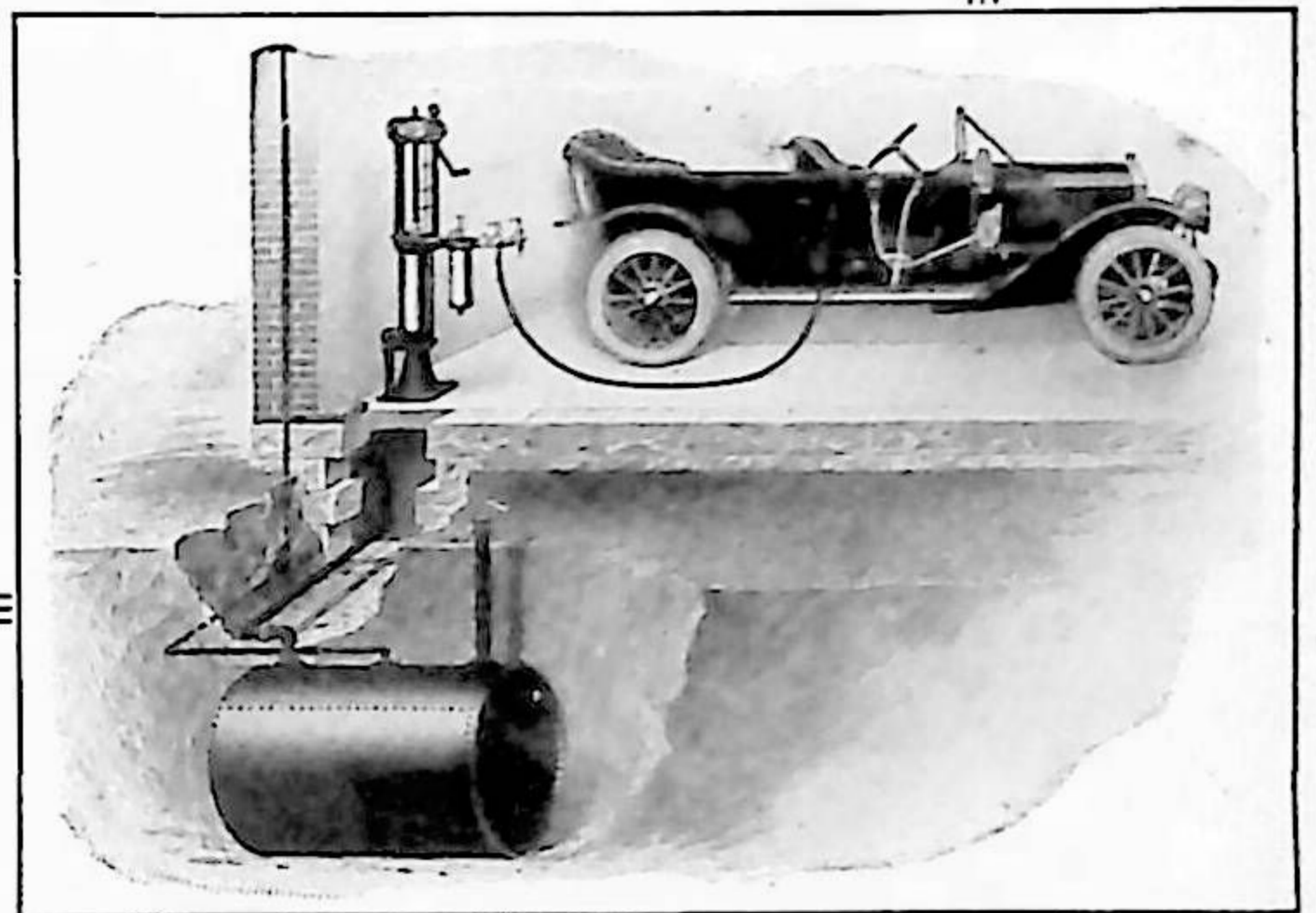
S. F. BOWSER & Co. Inc.

Fort Wayne, Indiana. U. S. A.

Offertter och upplysningar lämnas af

A.-B. GUMÆLIUS & KOMP.

Karduansmakaregatan 9, Stockholm

AGA
STRÅLKASTARE

för

AUTOMOBILER

och

BÅTAR

AGA
STORMFACKLOR

och

HANDLYKTOR

Begär kataloger och upplysningar.

från

GASACCUMULATOR
STOCKHOLM

Metallfabriksaktiebolaget
C. C. SPORRONG & Co.

Regeringsgatan 23. STOCKHOLM.

Knappar & Uniformseffekter

för Brandkårer.

Katalog sändes fritt på begäran.

Gynna

Tidskriftens

annonsörer!

Bensin

lagras
brandsäkert
och
explosionssäkert

om Martini och Hünekes anläggningar användas. Inga förhöjda brandförsäkringspremier, då detta system användes. Infordra vår offert.

AKTIEBOLAGET INGENJÖRSFIRMA

FRITZ EGNELL

STOCKHOLM.

RIKSTEL.
LOMMA 17

ETERNITBOLAGET
LOMMA
TILLVERKAR
TAKSKIFFERN

ETERNIT

VÄGGBEKLÄDNADSÄMNE
MATERIAL FÖR ELEKTRISKA
OCH KEMISKA
ÄNDAMÅL
KRÄVER INTET UNDERHÅLL
SVENSKT
FABRIKAT

TAKSKIFFERN OCH VÄGGBEKLÄDNADSÄMNET

ETERNIT

användes i stor utsträckning till STATENS, KOMMUNALA och PRIVATA BYGGNADSFÖRETAG samt för ELEKTRISKA ÄNDAMÅL.

SVENSKT FABRIKAT AF CEMENT OCH ASBEST.

ETERNITTAKEN

äro eldsäkra, isolerande, lätta, starka, stormsäkra, vattentäta och okänsliga för temperaturväxlingar.

SKANDINAVISKA ETERNIT AKTIEBOLAGET, LOMMA, RIKS. 17

Återförsäljare för mellersta och norra Sverige:

HERRAR NORMAN & C:o, Kungsgatan 3, Stockholm, Rikstelefon 21111.

BILLMANS
Fabriks- & Handels-Aktiebolag

Regeringsgatan 88. STOCKHOLM.

Telegrafadress :
»BILLMANS R. T. 4811»

ALLM. TEL. 4480.
RIKS TEL. 4811.

Brandredskap

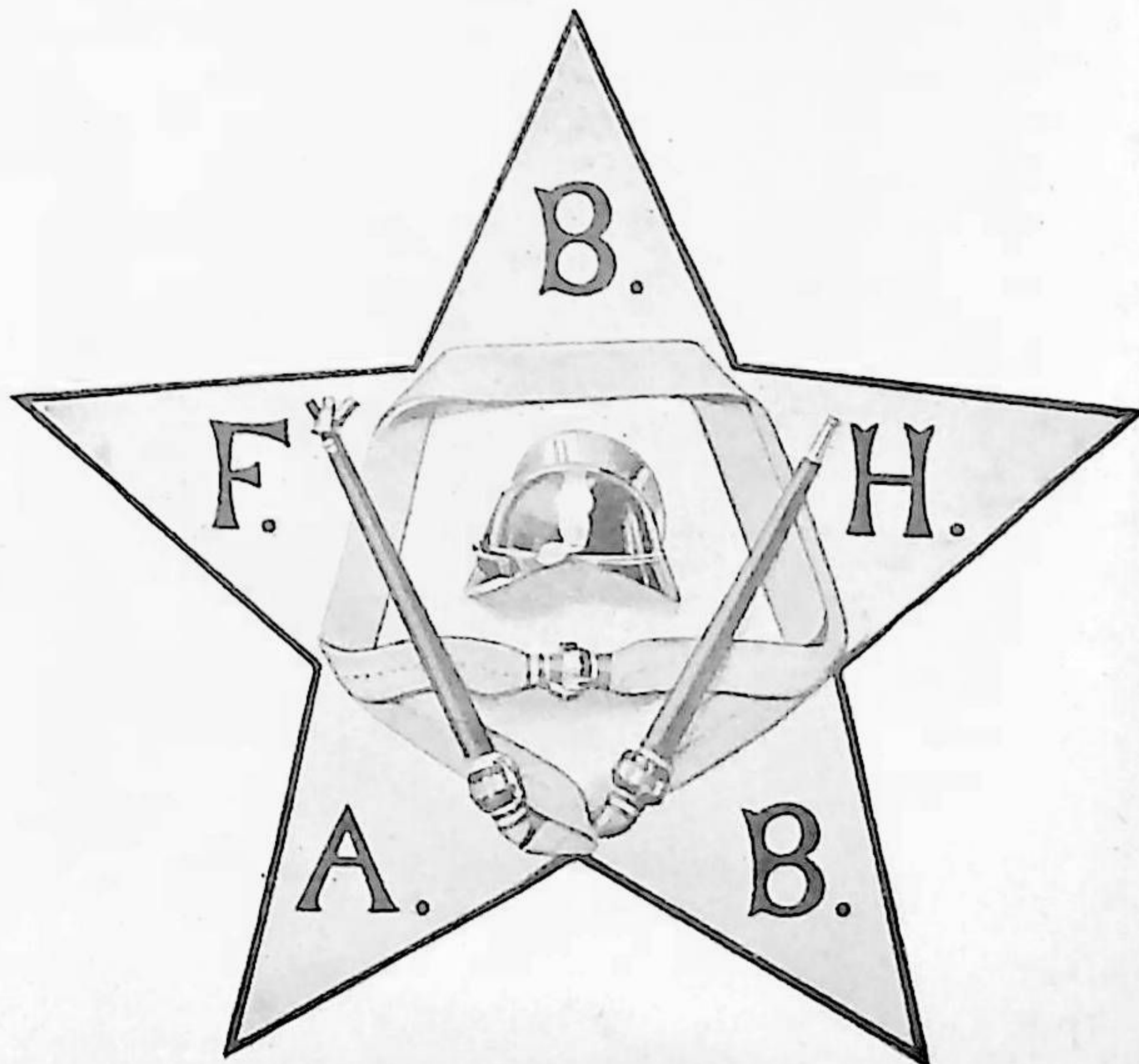
af alla slag.

Uppgör förslag till utrustningar

Lämnar kostnadsförslag

Katalog på begäran

Erhållit 2 guld- och 20 silvermedaljer.

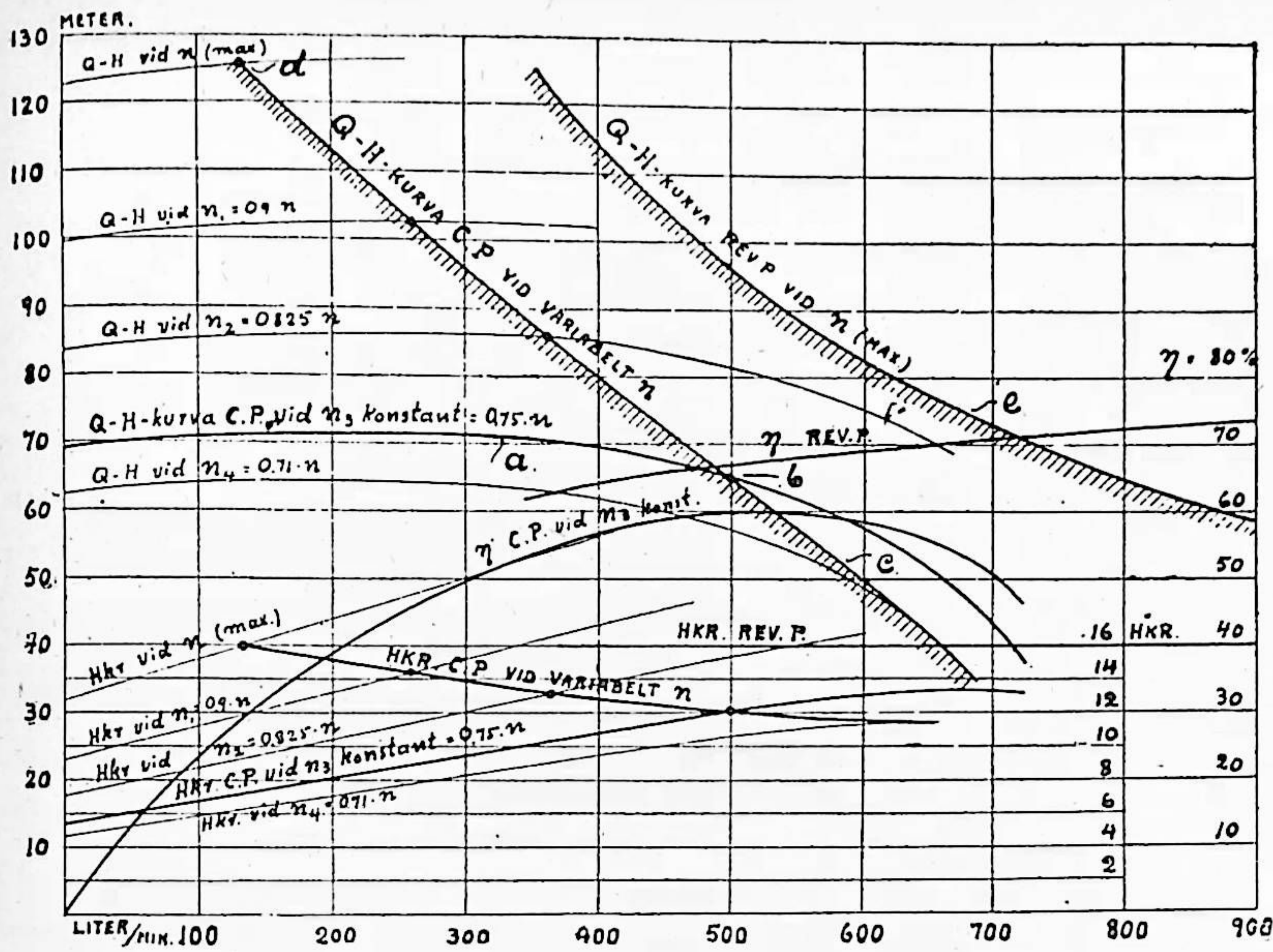

Fig. 8. Jämförande $Q-H$ -kurvor för centrifugalpump och revolverpump, båda utnyttjande samma motorstorlek. Centrifugalpumpens hvarfantal variabelt.

nyttjande af viss motorstorlek, om centrifugalpumpen, väljes så, att motorns maximalhastighet utnyttjas redan vid ett lägre tryck. Fig. 9 visar jämförelse mellan båda pumptyperna under detta antagande. Kurva *a* är centrifugalpumpens $Q-H$ -kurva, *b* är revolverpumpens $Q-H$ -kurva. Äfven här täcker revolverpumpen $Q-H$ -kurva ett större arbetsområde, dock är skillnaden ej så stor vid lägre eller normala uppforderingshöjder. Däremot har centrifugalpumpen ej här samma förmåga af tryckstegring utöfver normal uppforderingshöjd som i förra fallet. Redan i punkt *c* på $Q-H$ -kurvan är nämligen motorns maximala hvarfantal, resp. effekt uppnådd

och en vidare tryckstegring kan endast följa pumpens normala $Q-H$ -kurva för konstant hvarfantal.

De båda jämförelserna i fig. 8 och 9 gifva sålunda som resultat:

1. Centrifugalpump och revolverpump såsom brandspruta synas i stort sedt likvärdiga med afseende på anpassningsförmåga för olika uppforderingshöjder, då centrifugalpumpen anpassas för ett variabelt hvarfantal hos motorn. Maximaleffekten hos en viss motorstorlek utnyttjas dock därvid mycket sämre af centrifugalpumpen. Med andra ord: för lika pumpningseffekter erfordrar centrifugalpumpen en väsentligt kraftigare motor.

2. Om centrifugalpumpen anordnas så, att densamma vid de vanliga uppforderingshöjderna utnyttjar motorns maximalhastig-

het resp. maximaleffekt, har centrifugalpumpen ej samma förmåga af tryckstegring utöfver normalt arbetstryck som revolverpumpen.

Som en fördel för centrifugalpumpen kan anföras, att densamma fullt automatiskt ställer in sig efter de pumpningsförhållanden, som förhandenvarande tryckhöjden angifver, under det revolverpumpen, sedan en viss tryckhöjd öfverskridits, fordrar en inställning medelst handspak. Såsom förut är visadt, erfordrar dock denna inställning ej någon större uppmärksamhet från maskinskötarens sida.

I själfva verket sker vanligen denna inställning för minskad vattenmängd, under samtidig strypning af motorns pådrag, redan innan tryckslangarna äro helt

vattenfyllda, i afsikt att för tryckslangarna mildra den stöt som uppstår när vattnet träffar munstycket. Sedan munstycket trädt i funktion, ökas vattenmängden ånyo, samtidigt med motorns bensintillförsel, tills motorns fulla effekt, resp. normala hastighet är uppnådd. Om pumpen nu ändock arbetar med minskad vattenmängd är denna vattenmängd just så mycket som motsvarar den förhandenvarande uppforderingshöjden, vid fullbelastning af motorn.

Revolverpumpens tillfredställande slitstyrka och hållbarhet har konstaterats genom företagna långprof. De för nötning mest utsatta delarna, trummans båda änd-

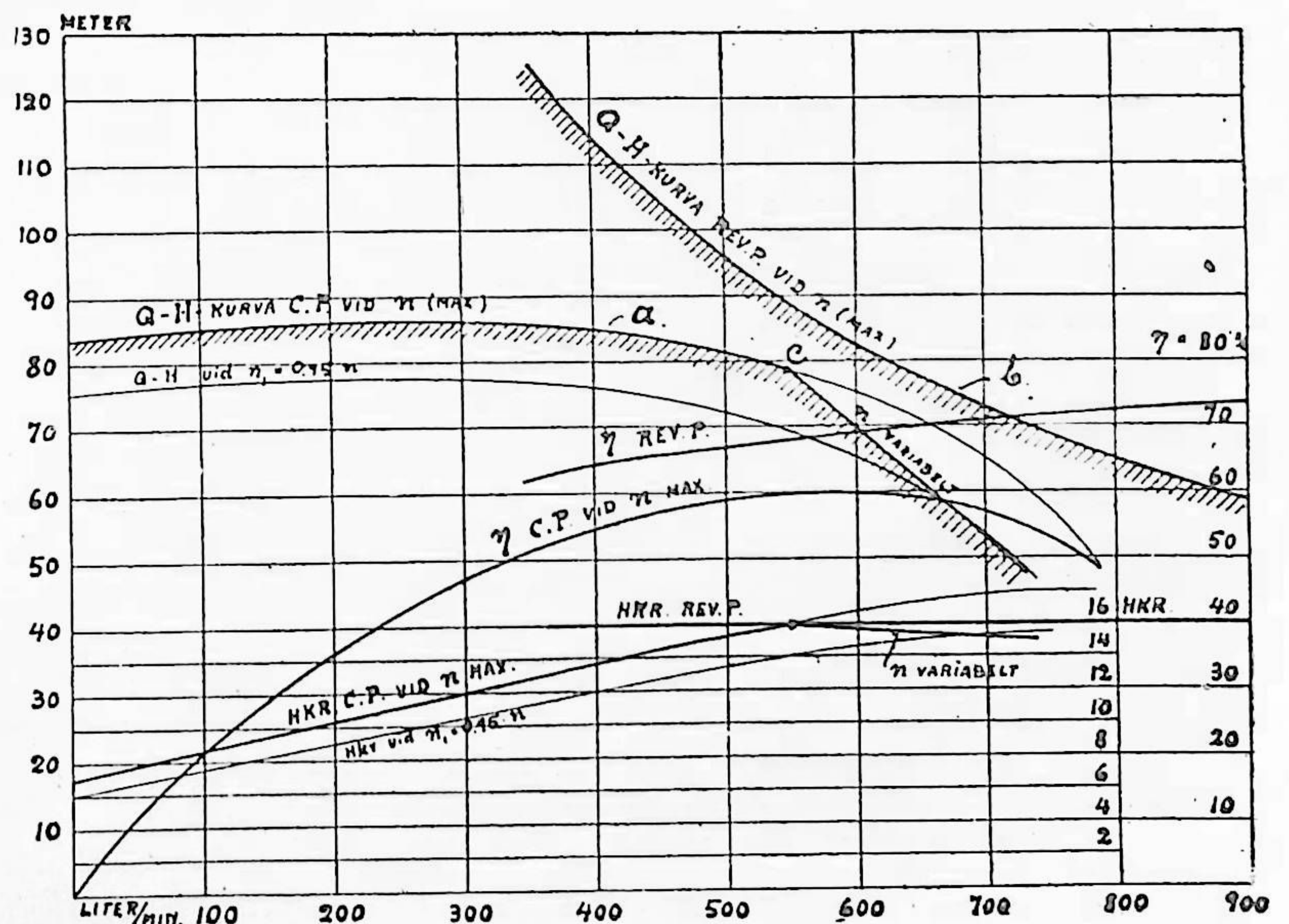
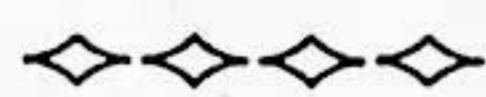

Fig. 9. Jämförande $Q-H$ -kurvor för centrifugalpump och revolverpump, båda utnyttjande samma motorstorlek. Centrifugalpumpens hvarfantal konstant i (i hufvudsak).

ytor och de mot dem passande metallfodren i pump-
huset äro så anordnade, att justering kan företagas
efter inträdd nötning, utan att utbyte af delarna
behöfver äga rum. Trummans båda halfvor skjutas
då något i sär genom inläggande af bladmässing i
delfogen i midten, hvarvid ny inpassning af ytorna kan
erhållas.

Protokoll, hållet vid Andra Sven- ska Brandchefsmötet i Örebro 7 och 8 Juni 1877.

Den 7 juni.

Närvarande, jämte inbjudaren till mötet, Inspektören
vid Städernas Allmänna Brandstodsbolag, Direktören
m. m. C. A. Nyström; jämte 176 personer från skil-
da platser.

§ 1.

Mötet öppnades af Direktören Nyström, som fått
det första mötets uppdrag att bestämma tid och rum
för detta möte, med ungefär följande ord:

»Orten hade talaren ej haft svårt att välja, då hans
fråga därom till Örebro stad blifvit så välvilligt besva-
rad. Han ansåg sig böra erinra, att för öfrigt hedern af
mötets ordnande i hufvudsakligaste rummet tillkomme
de båda nämnderna, som brandkårsbefälet i Örebro
utsett. Vid välkomsthälsningen till deltagarne glad-
de han sig åt deras stora antal och deras nit. Särskildt
tackade han landshöfding Bergström för hans närva-
ro och erinrade, hurusom namnet P. A. Bergström
stode under den nya brandstadgan. Till sist bringade
talaren till utställarne stor tack för deras offervillig-
het och ansåg sig kunna vitsorda, att de härvidlag ledts
äfvén af ett annat och högre intresse än det rent mer-
kantila. Han förklarade mötet öppnadt och föreslog
Landshöfding Bergström till Ordförande.

§ 2.

Mötet valde Landshöfdingen i Örebro län, Kom-
mendören P. A. Bergström till Ordförande, Direktör
Vougt till vice Ordförande samt herrar Otto Serrander
och Olle Wennerqvist till Sekreterare.

§ 3.

Det första öfverläggningsämnet lydde sålunda: »På
hvilka grunder skulle kunna åvägabringas föreningar
mellan närbelägna eller genom snabba kommunika-
tionsanstalter med hvarandra förbundna kommu-
ner till beredande af ömsesidig undsättning vid eldsvå-
da?» Mötet uttalade sig efter något meningsutbyte
för önskligheten af dylika föreningar, för hvilka följande
grunder ansågos lämpliga: Stadskommun och om-
kringliggande landsbygd böra utan betingad godtgö-
relse lämna hvarandra ömsesidig undsättning med man-
skap och redskap, när behovet däraf gifver sig till-

känna, eller när hjälp särskildt påkallas, vare sig
genom budsändning eller genom öfverenskomna sig-
naler. Stadskommuner, som sins emellan bilda före-
ningar af ifrågavarande slag, böra därvid öfverens-
komma om de särskilda vilkor, som må anses ertor-
derliga till förekommande af framtida anspråk på er-
sättning åt arbetsmanskaper och för forsling af brand-
redskap m. m.

Hos telegrafstyrelsen bör man söka utverka företrä-
desrätt till befordring af telegram, som vid eldsvå-
da atlämnas från, eller äro adresserade till vederböran-
de brandbefäl, äfvensom föreläggande för telegraf-
personalen att för dylik telegramväxling tillhandaga
äfvén på de tider, då stationerna ej behöfva hållas öpp-
na för allmänheten.

I afseende på begagnandet af järnvägstelegrafer böra
enahanda förmåner utverkas. Med vederbörande
järnvägsförvaltningar bör ock träffas uppgörelse, på
hvilka vilkor transporten kan fås skyndsammast verk-
ställd, vare sig med ordinarie- eller extratåg, samt hu-
ru hinder och uppehåll för eventuell bestämning utaf
avgifter och utöfning af kontroll må i möjligaste
mån förekommas.

Endast en viss del af såväl brandstyrkan som
redskapen må för annan kommuns undsättande ut-
tagas; börande den uttagna redskapen vara rikligt
utrustad med slangar och äfvén för öfrigt lämpad
för själfständig vattentillförsel.

Mötet uttalade slutligen såsom önskligt, att staten,
för undsättning vid eldsvådor afgiftsfritt uppläte begag-
nandet af telegrafer, järnvägar och ångbåtar.

§ 4.

Andra och tredje öfverläggningsämnena handlade
om »lämpligheten af särskild signal för brandstyrkans
sammandragning vare sig till öfning eller för annan kom-
muns undsättning, och lämpligheten af dylik signal
i förening med förutgånget kungörande i ortens tid-
ning, för brandstyrkans sammandragning till öfning?»

Major Sasse frågade hvad man här menade med
»brandstyrka», som enligt hans mening vore brandens
styrka. Han önskade begagnandet af riktigare termer.

Direktör Vougt upplyste att ordet brandstyrka vore
taget ur allmänna brandstadgan.

Då alla talare voro eniga om den särskilda signa-
lens lämplighet, antogs, på Direktör Nyströms förslag,
följande resolution: »Brandstyrkans sammandrag-
ning en och annan gång *endast* medelst särskild signal,
hvilken dock bör tydligen skilja sig från de vanliga
brandsignalerna, verkar fördelaktigt på utbildningen
af brandstyrkans tjänstbarhet; med hänsyn till annan
kommuns undsättande är dylikt sätt att sammandraga
brandstyrkan särdeles behöfligt.

I brandordningen bör införas bestämmelse därom,
att signal af ifrågavarande slag bör höras. Dylik signal
i förening med föregånget kungörande i ortens tidning
synes ock lämplig, när fråga en-

dast är om brandstyrkans sammandragning till öfning».

§ 5.

Genom fjärde öfverläggningsämnets framställande ville man höra andras »erfarenhet med brandstyrkans öfning samfäldt, afdelningsvis och på olika årstider?»

Disponenten Hay ansåg det nyttigt att öfva brandkåren först i smärre afdelningar, så i större, och sist hela kåren. Befälet, som företrädesvis borde särskildt öfvas, skulle kunna utan manskapets biträde sammansätta och flytta sprutorna och redskapen. Täflingar emellan lika utrustade afdelningar och äfven emellan olika, ansågos fördelaktiga. På detta sätt skulle, när man till sist öfvade hela kåren, resultatet blifva godt.

Direktör Nyström ansåg detta schema vara det rätta. Med frågan hade man afsedt att fästa uppmärksamheten på nyttan af småöfningar samt att varna för att allt för ofta uppbåda hela kåren.

§ 6.

Femte frågan lydde: »Finnes något signalsystem som är tjänligt för befallningars hastiga öfverförande på längre afstånd, utan anlitan af adjutanter?»

Mötet, som erkände, att ännu icke något tjänligt signalsystem finnes, men som ansåg dylikt för vissa fall önskligt, uppdrog åt Direktören Nyström, Kronofogden Selling och Doktor Billmansson att utarbete ett sådant förslag.

§ 7.

Sjette frågan sporde om de »lämpligaste anordningarne för beredande af den första vattentillförseln vid eldsvåda?»

På direktör Nyströms förslag besvarade mötet frågan sålunda: »Allmän vattenledning är lämpligaste anordning för beredande af vattentillförsel vid eldsvåda. För öfrigt förordas anskaffning inom gårdarne af lämpliga vattentransportkärll (stjälptunnor) vare sig för häst- eller manskraft. Under den varmare årstiden böra dessa hållas fyllda under nätterna och icke knappt tilltagna penningebelopp utfästas såsom belöning till dem, som bringa fram de första med vatten fyllda kärllen, icke allenast vid eldsvåda, utan ock vid öfning, som tillkännagifves endast medelst särskild signal. Fördelaktigt är ock att hafva transportkärll af ifrågavarande slag (fyllda med vatten) inställda i de vanliga spruthusen eller på särskilda centralt belägna lokaler, börande i senare fallet särskildt manskap vara på dessa transportkärll indeladt. Upptagan det af brunnar inom de särskilda gårdarne förordas ock.»

§ 8.

Sjunde frågan lydde: »När böra större sugsprutor användas såsom tillbringare och när böra de användas för direkt släckning?»

Svaret, uppställt af direktör Nyström, vardt: »När, med hänsyn till brandplatsens närbelägenhet till vattentillgång samt slangarnes beskaffenhet och tillgången på arbetsmanskap, större ångspruta kan anskaffas för direkt släckning af intensiv eld, bör sådant användning företrädesvis äga rum. Om åter afståndet är stort och slangarne ej genast täta för det större trycket, som uppstår, när ett verk af ifrågavarande slag begagnas såsom spruta, så ock om tillgången på lefvande kraft är knapp, bör samma verk företrädesvis användas såsom tillbringare.»

§ 9.

Behandlingen af åttonde och nionde frågorna uppsköts till den 8 Juni.

§ 10.

Tionde frågan handlade om »behovet inom våra landsortsstäder af fristående eller andra mekaniska stegar?»

På direktör Vougts förslag förklarade mötet sig anse, att mekaniska stegar utan tvifvel vore nyttiga, men att de ej borde skaffas till förfång för viktigare redskap.

§ 11.

Ingeniör Söderberg från bolaget Svea begärde ordet för att göra en framställning utanför dagordningen. Detta beviljades honom. Han upplyste då att, — sedan det för ett par veckor sedan blifvit känt, att någon afprofning af ångsprutor ej skulle äga rum vid mötet — försäkringsbolagen Skandia, Svea och Sverige beslutit uppdraga åt Ingeniör S. Meyer från Göteborg, A. Hollingworth och I. Chronin i Örebro, Brandcheferna B. Hay i Jönköping, O. Berggren i Malmö och O. Lindhé i Göteborg, samt Inspektörerna Nyström, Abenius och Söderberg att afgifva ett omdöme öfver ångsprutorne, sedan de afprovats enligt följande grunder:

Promemoria för ångsprutans profning:

N:o 1. Sprutans vikt.

N:o 2. Uppeldningen, hvarvid iakttages huru lång tid som åtgår från det första röken synes uppstiga genom skorstenen till dess ångtrycket visar 100 skålp. eller mera.

N:o 3. Fyllande af en reservoir. Detta prof bör försiggå omedelbart efter det föregående. Härvid iakttages utom tiden för fyllande af reservoaren, sprutans arbete, slagens jämnhet och antal, om sprutan är lättskött eller kräfver mycken tillsyn, variation af ång- och vattentrycket m. m.

N:o 4. Åtgången af bränsle under profvet n:o 3.

N:o 5. Huru långt från munstycket en stråle kan kastas i horisontal riktning, då vattnet först har att passera genom cirka 100 till 150 fots slang.

Under detta prof bör strålröret ligga i en ställning så att alla de sprutor, som profvas, hafva sina munstycken liggande i samma riktning.

N:o 6 Huru högt i höjd en lika beskaffad stråle kan kastas.

N:o 7 Att låta sprutan skötas af en man en hel timme (minst en half timme), hvarvid mindre afseende fästes vid strålarne och vattenmängden, utan bör profvet afse sprutornes lättskötthet i det att endast en man får ensam under hela profvet sköta sprutan.

Med anledning häraf anhöll Herr Söderberg, att den afprofning, som på programmet var utsatt till kl. 8 f. m. på Fredagen, måtte få börja redan kl. 6 och verkställas enligt de föreslagna grunderna.

Häröfver uppstod en stunds öfverläggning.

Direktör Nyström, som förklarade sig ej vilja ingå i en jury, som skulle pröfva ångsprutorna i detalj, ansåg ångsprutorna icke lämpliga för landsortsstäderna. Man hade andra, vida verksammare medel. En pröfning, så kort och ofullständig som den föreslagna, skulle för öfrigt blifva mera till skada än till gagn.

Löjtnant Lindhé menade, att det ej vore så farligt med profningens korthet; jurymännen kommo ej såsom barn till pröfningen.

Ingeniör Söderberg: Direktör Nyströms yttrande föranleder mig att tro, det herr Nyström känner allt för litet till ångsprutor.

Direktör Nyström yttrade: jag underkänner de föreslagna grunderna för profningen. Det där upptagna är ej så viktigt som om sprutorna äro af den beskaffenhet, att man med trygghet kan lämna dem i händerna på kommunerna. — Mig tillhör ej att yttra mig om föreslagna jurymännens kompetens. Profvet blir ett hafs, i hvilket mötet ej skall deltaga. Jag tror, att mötet då skulle göra sig skyldigt till obetänksamhet, helst åtminstone jag ej känner till jurymännens kompetens.

Major Sasse: Profningen nu blir ett hafsverk. Gör den efter mötet.

Ingeniör Söderberg: Fyra städer i Sverige äro beslutna att köpa ångsprutor och afvakta endast utslaget från profningen vid detta möte.

Ingeniör Meyer: Vi behöfva blott veta, huru hastigt sprutorna uppeldas, huru jämt de gifva vatten och till huru stor kvantitet.

Direktör Nyström: Uppeldningshastigheten är en — rent ut sagdt — humbug. Man säger 4 till 6 minuter, men håller då så tunt vatten, att man löper fara att förstöra hela maskinen.

Major Sasse: Ingeniör Meyer glömde två företräden, som böra pröfvas: lättskötthet och hållbarhet.

Herrar Berggren och Lindhé vitsordade båda, att Malmö och Göteborgs ångsprutor efter 10 minuters eldning gifva full effekt.

Kamrer Berg från Nora: Jag kan ej förstå, hvarför det skulle vara så farligt att låta pröfva ångsprutorna.

Efter omröstning bifölls herr Söderbergs förslag, hvadan ångsprutornas profning skulle börjas kloc-

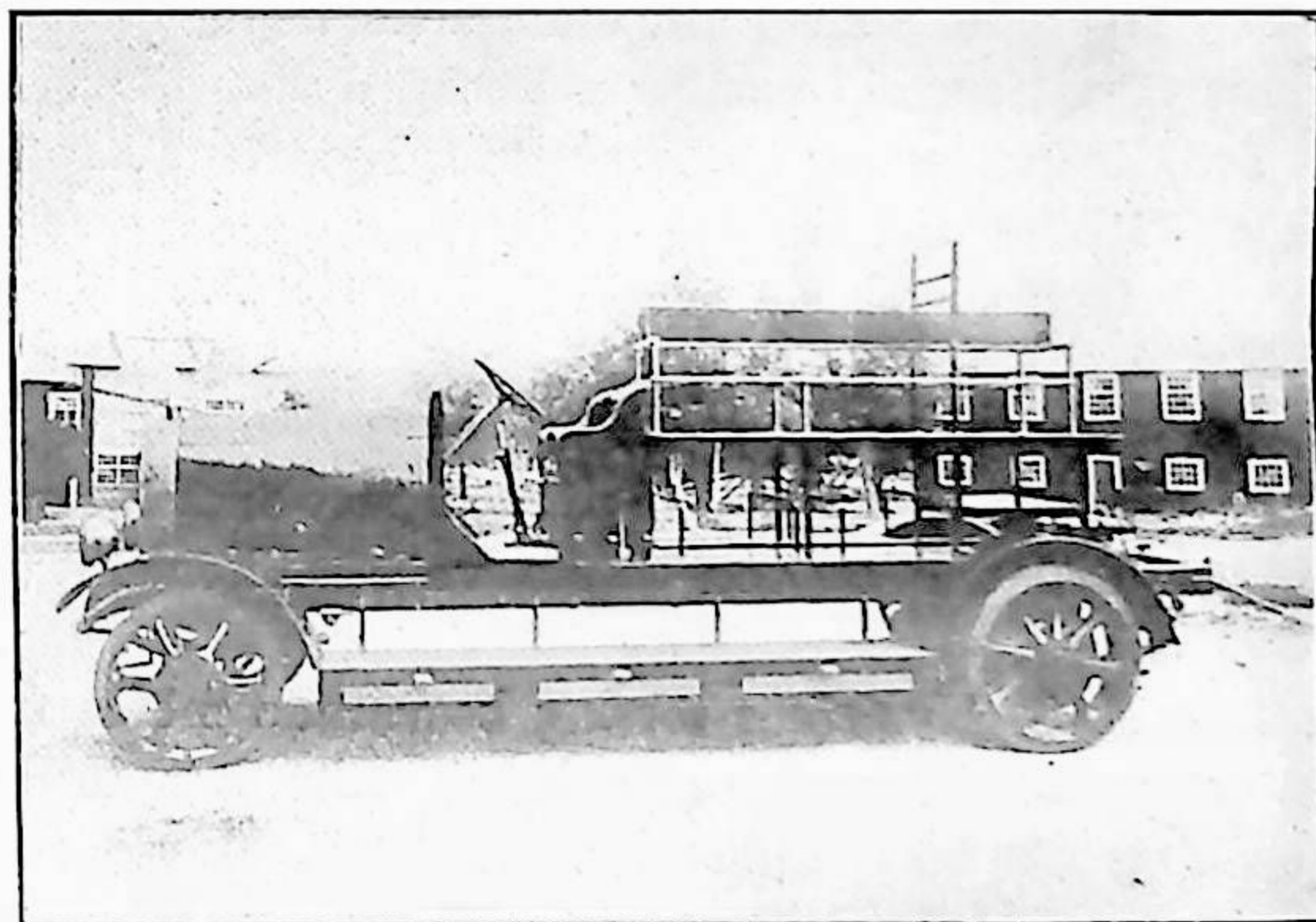
kan 6 på Fredagsmorgonen enligt de föreslagna grunderna och sammanfalla med en profning af samma sprutor, som mötet satt på sitt program.

(Forts.)

Beskrifning å den vid Brandchefsforeningens årsmöte förvisade Tidaholmsbilen.

Den 4-cylindriga blockmotorn (123×185) utvecklade vid 1200 varf 62 Hkr och är försedd med utbytbart cylinderlock i och för öfvergång från bensin- till spritdrift. Tändningen är dubbel magnetändning jämte en extra accumulatorändning, alltså inalles tre separata tändningssystem. Hvarje cylinder har 2 tändstift. Den med förgasaren direkt hopbyggda regulatorn hindrar motorn att öfverskrida ett fixerat varfantal. Pallasförgasaren regleras dels med pedal eller häfarm från ratten och dels medelst en handspak bak-

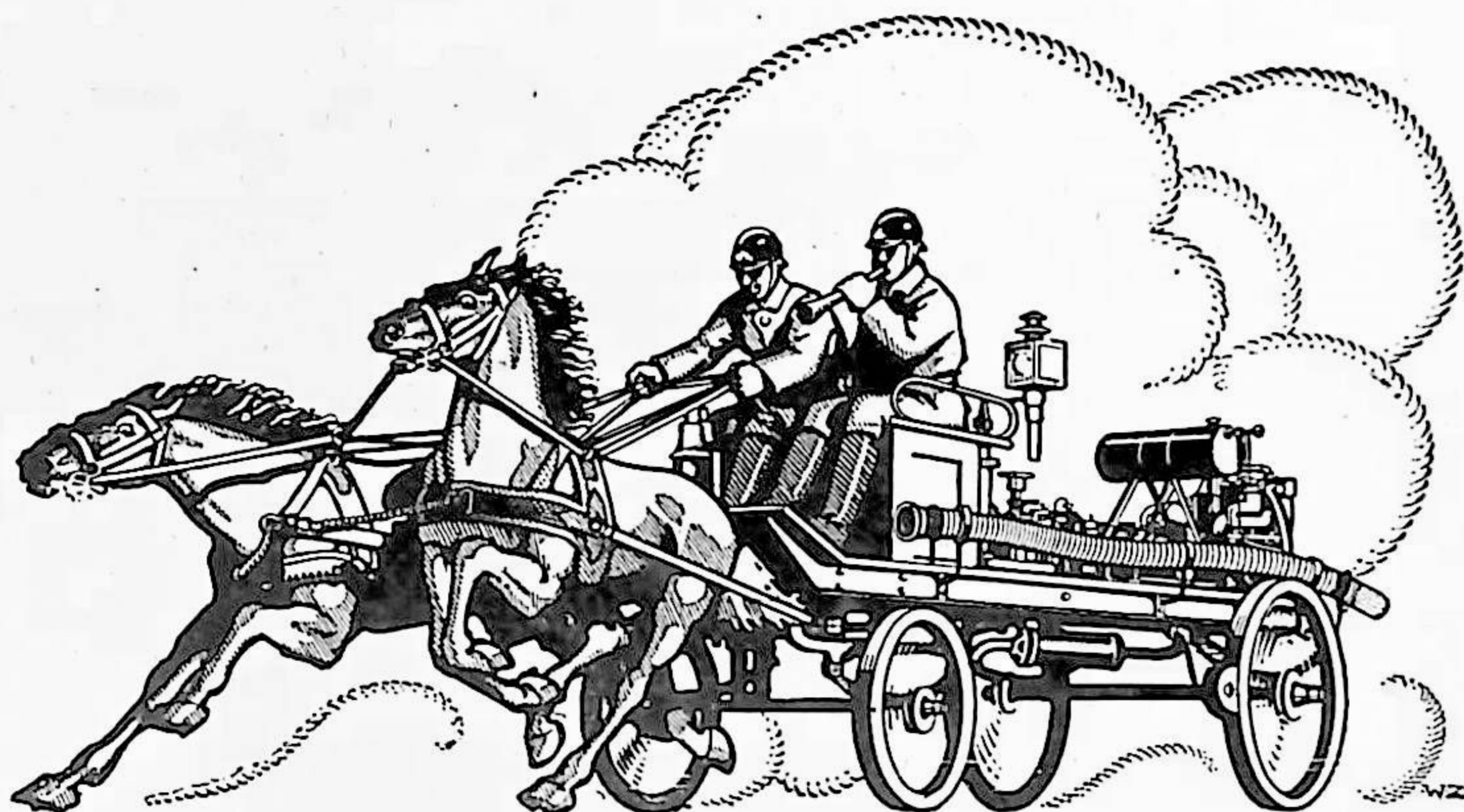

Tidaholmsbilen.

ifrån sprutan. Fläkten af aeroplanpropellerform suger en kraftig luftström genom kylaren och är fläkten för åstadkommande af ökad effektivitet omgifven af en plåtkon. Vid längre körning med sprutan tillkopplas dessutom en öfver motorn placerad hjälpkylare, hvari vatten från sprutan cirkulerar. Härifrån kan äfven friskvatten påsläppas den ordinarie kylaren. Motorn är vidare försedd med elektrisk startmotor och belysningsdynamo. Smörjning med kugghjuls-pump, som pressar oljan genom den urborrade vefaxeln till resp. lagerställen.

Det koniskt ursvarfvade svänghjulet är invändigt beklädt med lätt utbytbara Ferodo-fiber-segment, hvarigenom ernås, att den pressade plåtkonan får minimum af lefvande kraft. Konbroms finnes.

Den synnerligen kompakta växellådan är försedd med fyra hastigheter framåt och en bakåt. Växel-

Ludwigsbergs Revolverpump

besitter de för en eldsläckningspump
särskildt fördelaktiga egenskaperna att
vara själsugande och att arbeta full-
komligt jämnt, utan skakningar i slang-
ledningarne. Sugförmåga 7—9 meter.
Inga ventiler med tillhörande pack-
ningar, fjedrar o. d.

Öfverlägsen, driftsäker konstruktion.

**LUDWIGSBERGS
VERKSTADS A.B. STOCKHOLM**

BOWSER

ESTABLISHED 1885

Undvik förluster, eld- och explosionsfara genom att lagra Eder bensin i anläggningar enligt system BOWSER.

Ingå förhöjda brandpremier, när Bowser-anläggningar användas.

Öfver en million lagrings-anläggningar system BOWSER i bruk öfver hela världen, däraf ett hundratusental enbart för bensin.

Ett flertal anläggningar sålda till svenska brandstationer och enskilda firmor.

Fabrikanter:

S. F. BOWSER & Co. FORT WAYNE. U. S. A.

Offertter och upplysningar lämnas af

A.-B. GUMÆLIUS & KOMP.

STOCKHOLM

Värdering af brandskador å byggnader

utföres af *Ingenjör A. Rignér,*
expert å dylika skadors bedömande

De flesta under senare år förekommande brandskador i Stockholm med omnejd ha för såväl försäkringsgifvares som försäkrings- tagares räkning värderats.

Väl förtrogen med brand- & försäkringsväsende. Referenser från byggnads- & brandtekniker samt försäkringsmän, jämte för- teckning å värderingar sändes på begäran.

Kontor: Stockholm, Tjärhofsgatan 54.

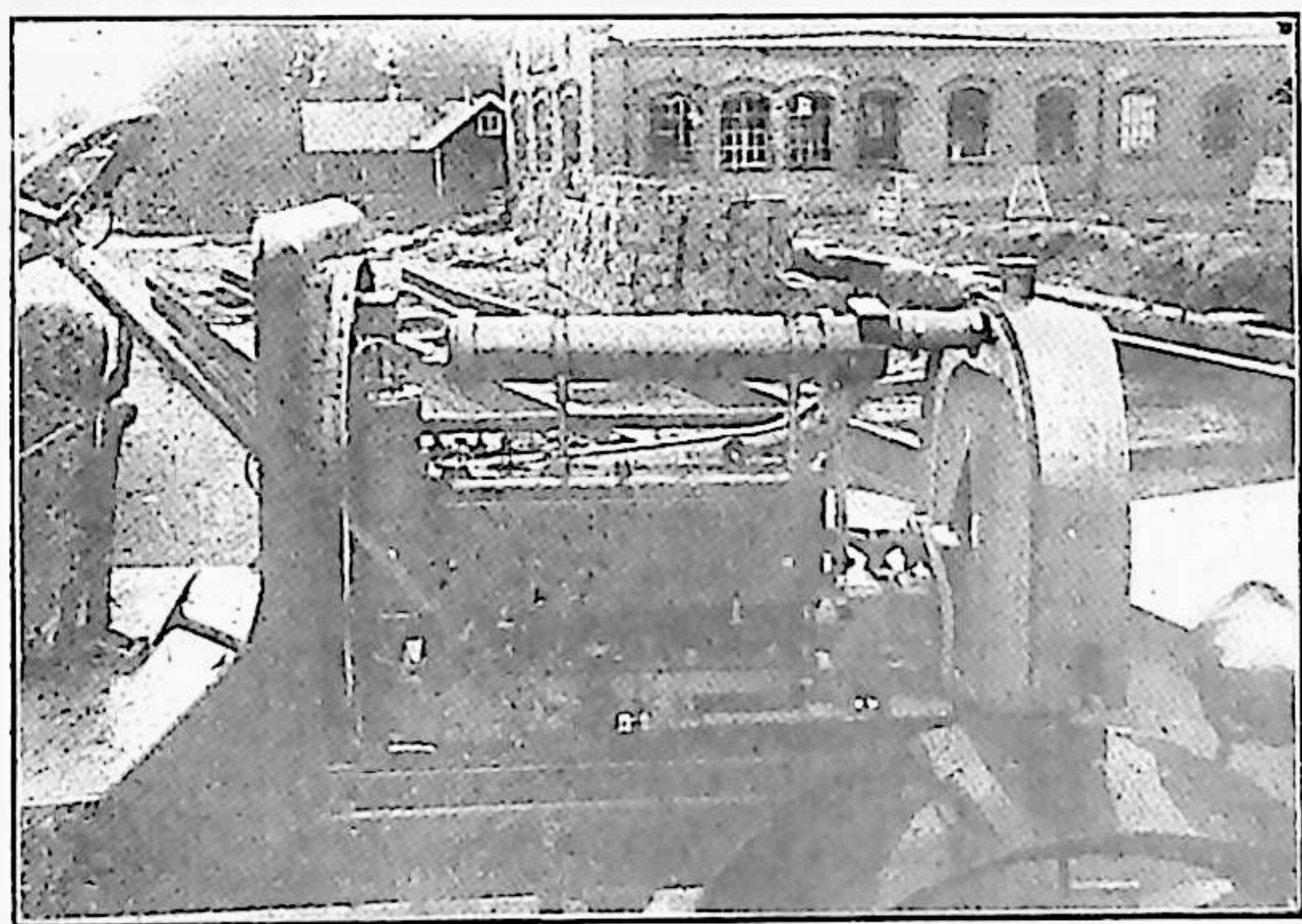
Tel. Riks. 21633. Stockholmst. 3411.

Telegramadress "ALFRING".

lådan är så konstruerad att drefven på hufvud- och sidoaxeln ständigt stå i ingrepp med hvarandra, och sker kopplingen så att dref med ytterkuggar inskjutas i motsvarande med innerkuggar. Härigenom ernås bland andra fördelar äfven den, att vid eventuell värdslös växling stöten fördelas på en hel kuggkrans och ej som vid växlådan enligt den vanliga typen på en enskild kugge. Hvad detta betyder i drefvens ökade lifslängd inses utan vidare. På växellådans framgafvel är fastbultat ett hus innehållande öfverföringsdref för sprutan, som tillkopplas medelst en särskild spak. Växellådans axlar äro alla lagrade på kullager. Växellådan är i och för smörjning och inspektion af drefven försedd med ett stort, lätt aftagbart lock. Såväl växel- som bromsspakar äro placerade midt i vagnen, härigenom gifvande obehindradt tillträde till förarstället från båda sidorna.

Från växellådan öfverföres kraften till bakhjulen medelst en s. k. kardanaxel, försedd med kardanknut både vid växellådan och bakaxeln.

Bakaxeln är byggd för s. k. Ritzel-drift. Differentialhuset är fastbultat på den bärande axelns baksida, hvarifrån de båda drifaxlarna utgå, hvilka äro försedda med cylindriska kuggjul, som hugga

Vexellådan.

i bakhjulens med innerkuggar försedda kuggkransar. I bakhjulen äro såväl fot- som handbroms inbyggda, hvarigenom all bromsning och häraf föranledt slitage på transmissionen undvikas. Bromsarna äro väl inbyggda och fullständigt skyddade mot smuts och vatten. De med Ferodo beklädda, pressade bromsbäckarna äro lätt efterställbara i mån som de slitas. Till förregling af differentialen finnes en differential-spärr, manövrerbar från förarsitsen. Bakhjulen äro af stålgjutgods och försedda med dubbla gummiringar 950×120 . Såväl å differential som i bakhjulen äro alla lagergångar försedda med kullager. Tvenne kraftiga backstöttor, som manövreras från förarsitsen, hindra vagnen från ofrivillig backgång.

Framaxeln är af stål i I-form. Vid framaxelns konstruktion har afseende fästs vid att göra vagnen i möjligaste mån lättstyrd. Därför äro framhjulets

styrtappar förlagda midt öfver hjulens beröringspunkter med marken. Framhjulen äro af stålgöt och hafva gummiringar med 820 mm. diameter.

Styrningen är af typen skruf med mutter och tillåter stor utslagsvinkel på framhjulen. På ratten äro anbrakta häfstänger för gas- och tändningsreglering.

Ramen är af pressad stålplåt och väl uppstogad af fem traverser. Som motor och växellåda äro upphängda på stålrör, bidra äfven de till ramens stabilisering.

Karosseriet är utfördt enligt branchetens i Uppsala önskningsar och lämnar plats för 12 man, samt 4 slangrullar, utdragsstege, hakstegar och mekanisk 25 meters stege m. m. Baktill finnes upphängningsanordning för slangkärra. Utrustningen kompletteras med komplett elektrisk belysning.

Pumpen är en Ludvigsbergs Revolverpump om 1,500 m. l. Ang. denna, se artikel i detta nr.

Bensin och Bensol.

Likheter och olikheter.

Med bensin menas i allmänhet blandningar af kolväten, föreningar af kol och väten, hvilka utvinns af stenkol, brunkol resp. dessa ämnens tjära, eller petroleum.

Förr kallade man nästan alla kolväten, som visade liknande egenskaper som bensin, för bensin, likgiltigt af hvilket råmaterial de härstammade; voro de i högre grad renade, så betecknade man dem äfven med bensol.

Senare har man emellertid fastställt, att dessa olika kolväten, trots all fysikalisk likhet, dock voro kemiskt alldeles olika kroppar. Nu för tiden kallas dessa bensinarter:

petroleumbensin: rätt och slätt bensin,
stenkolsbensin: bensol.

Dessa båda ämnen: bensin och bensol likna hvarandra i många afseenden och äro hvarandra i många afseenden olika. Båda äro lätta vätskor och mycket flyktiga. De blanda sig med alkohol och eter, men icke med vatten. På papper åstadkomma de fettfläckar, hvilka med tiden genom afdunstning försvinna.

Bensinens och bensolens egenskaper i öfrigt framgå af sammanställningen å nästa sida.

Beståndsdelarne i både bensin och bensol äro kol och väten. Bensinen är en blandning af pentan och hexan med formeln C_5H_{12} (pentan) och C_6H_{14} (hexan). Bensolens formel är C_6H_6 , hvilket vill säga, att 6 atomer kol C och 6 atomer väte H bilda 1 molekyl C_6H_6 bensol.

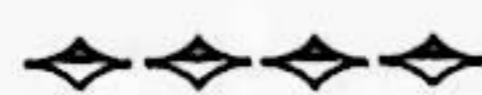
Bensinens utvinning är lika gammal som utvinningen af petroleum, enär den förra ju förutsätter den senare. Bensolen upptäcktes år 1825 af Faraday.

Den förekommer mycket sällan i ren form i handeln. Oftast är det en blandning af bensol och toluol eller liknande kolväten, som gå i marknaden under namn af bensol eller bensin.

Egenskaper	Bensin	Bensol
Lukt	Svag fotogenlukt.	Eterisk, aromatisk.
Färg	Färglös till gulaktig.	Färglös, ljusbrytande.
Spec. vigt:		
a. vätska	0.667—0.770.	0.884
b. ånga	2.770.	2.770.
Kokpunkt.	105°; 60°—120° C.	80.5° C.
Fryser vid 0° C.	Nej.	Ja. Till rombiska prismor.
Antändlighet:		
a. vätska	Mycket lätt, äfven vid köld.	Lika med bensin.
b. ånga		
Brinner:		
a. vätska	Lysande o. sotande, blandad med luft, svagt lysande.	
b. ånga		
Själfantändbar:		
a. vätska	Nej.	Nej.
b. ånga	Nej.	Nej.
Explosiv:		
a. vätska	Nej.	Nej.
b. ånga	Ja, blandad med luft.	Lika med bensin.
Explosionsförhållande:	2.8—4.4 % ånga.	2.9—5 % ånga.
Låter sig nitrera:	Nej.	Ja. Nitrobensol.
Elektricitet:	Blifver negativt elektrisk.	Blifver ej elektrisk.
Giftighet:		
a. vätska	Giftig-dödlig.	Kraftigare än bensin.
b. ånga		
Afdunstar:	Mycket lätt, äfven vid köld.	Svårare.

De viktigaste olikheterna äro, såsom af jämförelsen ofvan framgår, vätskornas och deras ångors förhållande i elektriskt hänsende, vid köld, vid afdunstning, med hänsyn till salpetersyra.

Däremot äro de beträffande explosion och brand hvarandra lika, i det att de båda äro lätt antändbara, brinna ungefär lika, explodera i gasform blandade med luft under nästan enahanda explosionsförhållande. Ångorna af båda äro lika tunga.

Brandfara vid tröskning.

Flera af våra brandförsäkringsinrättningar hafva i skrivelser till K. B. i länen, till hushållningssällskapen och till försäkringstagarna anfört, att vid tröskning, där lokomobil användes som drifkraft, det nog torde kunna förväntas, att eldning i stor utsträckning kommer att ske med ved, tort, grenar, ris och dylikt lättare bränsle.

Då detta återigen kommer att medföra ökad fara för eldsutbrott genom från eldstaden utfallande och utslungade gnistor, torde vissa försiktighetsmått för att möta denna ökade eldfara vara af behovet påkallade, hvarför önskvärdt vore, att af myndigheterna och hushållningssällskapen vissa föreskrifter och marningar till försiktighet vid instundande tröskningsperiod delgifvas dem, som omhänderhafva jordbruksprodukterna.

Frågan är ju af allra största vikt och betydelse i dessa tider, då ju event. uppbrunna produkter äro oersättliga och icke ens kunna anskaffas för den event. utbetalda brandskadeersättningen.

Innan tröskningen börjar, bör sålunda kontrolleras och noggrannt efterses, att lokomobilerna äro i *fullgodt skick*. Därvid bör särskildt iakttagas att tillse, att asklådor, eldstadsrum, gnistsläckare o. d. delar af lokomobilerna äro i föreskriftsenligt skick samt i godt stånd underhållna.

På en landtegendom tröskade man för någon tid sedan med tillhjälp af en lokomobil, uppställd 7½ meter från en papptäckt mejeribyggnad. Till eldning användes granris och ved. Af den tämligen starka blåsten hafva gnistor blifvit förda från lokomobilens skorsten mot taket på byggnaden. Detta bestod som nämndt af papp med underlag af spån, hvarför ytan uppvisade en del ojämnheter. Gnistorna hafva hamnat i ett veck eller en fördjupning af pappen, som blifvit särskilt utsatt för inverkan af regnvatten o. d. och som därför varit lättare antändbar än den öfriga delen af taket.

Det lyckades emellertid gårdens fodermark att tämligen snabbt släcka tillbudet.

Vid den därefter verkställda undersökningen visade det sig, att lokomobilens gnistfångare, som var en vanlig dubbel stältrådnätfångare, var så godt som värdelös för åsyftade ändamålet, i det att i öfre hälften af densamma båda näten voro fullkomligt bortrostade.

Beträffande lokomobilens *uppställning* bör iakttagas.

att densamma placeras på föreskrifvet fritt afstånd från hus, stackar o. d. samt i öfrigt på sådant sätt, att fara på grundaf gnistspridning i största möjliga mån förebygges;

att upplag af halm, spån, ris och andra lättantändliga ämnen icke läggas i maskinens närhet.

Är lokomobilerna *stationär*(fast), bör röken från densamma afledas till en fast, murad skorsten. Maskinen bör vara uppställd i en åtminstone brandsäker byggnad, som medelst brandmur är afskiljd från annan del

LUX'

Eldsläckningssystem

med

FLYTANDE KOLSYRA

för

ELDFARLIGA VARUUPPLAG - GARAGER
- - - BIOGRAFER - FARTYG etc. etc. - - -

AKTIEBOLAGET LUX
STOCKHOLM 8.

FAXIN

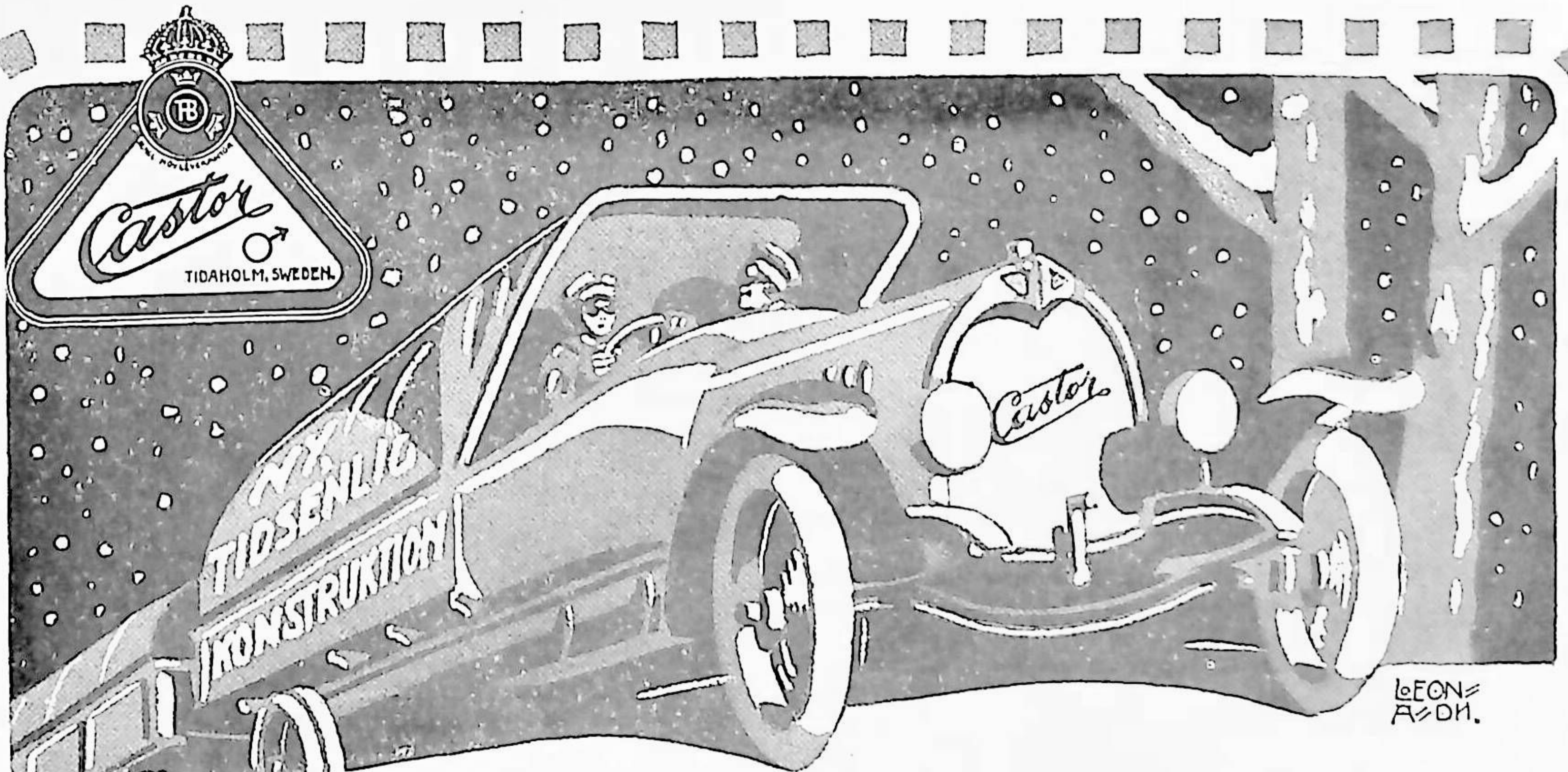
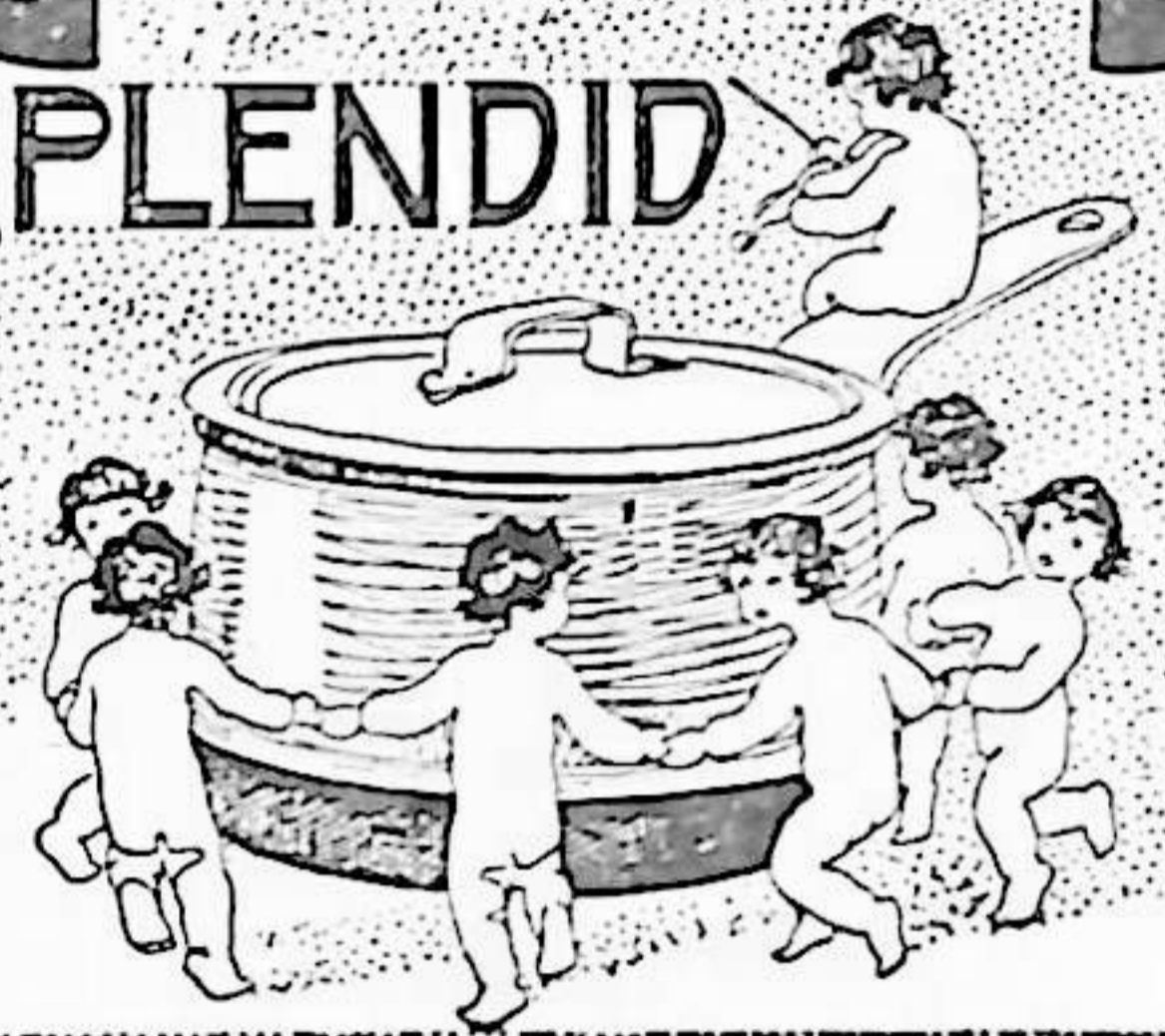
öfverträffadt

Putsmedel

för alla metaller.

POLERINGEN GÅR SOM EN
DANS OM MAN ANVÄNDER

GAHNS SPLENDID

LEON
A. DH.

TIDAHOLM'S NYA LAST- OCH

BRANDKÅRS- AUTOMOBILER.

Generalagenter =

CRONSTEDT, KASTENGREN & CO, Birgerjarlsgatan 6,

(E&DAMLER-MERCEDES AUTOMOBILAGENTUR)

Begär offert!

Stockholm.

Uniformer för brandmän och s. k. larmrockar.

Prima varor och billiga priser.

Leverantör till Göteborgs Brandkår.

Akt. Bol. Otto Berlin,
GÖTEBORG.

Annonsera i

"Tidskrift för

BRANDVÄSENDET"

Brandkårslitteratur

från Svenska Brandchefsföreningens Förlag.

Årsprotokollet 1910 — innehåller bl. a. Är brandstadgan för rikets städer i behof af omarbetning och i hvilka hänseenden? Om brandsyner. Belysningsmateriel för brandkärer. Om brandtelegrafer. Slangars behandling. Teatrar ur brandteknisk synpunkt.

D:o 1911 — Bensin och dess förvaring. Tryckförluster och dessas beräkning i slangar. Brandprof af olika slags yttertak.

D:o 1912 — Brandkärernas uniforms- och titelfrågor. Brandskydd i fabriker och eldfarliga inrättningar.

D:o 1913 — Lifräddningsanordningar för sjukhus, hospital och fängelser. Studier af Norrländska sågverks- och trävaruindustrier. Om ljusgårdar, gårdsutrymme och portgångar. Brandsäkra dörrar.

D:o 1914 — Automobilfordon för brandväsendet. Eldsläckningsväsendet å Baltiska utställningen. Föreskrifter för ambulering biografteater. Lux's automatiska kolsyresläckningsanordningar. Brandtekniska studier i Köpenhamn. Lidingö köpings brandkår.

Årsprotokollet 1915 — Ludwigsbergs Penta Revolverspruta. Ang. falsk alarmering. Själfantändningsexperiment. Ansvarsförsäkring för brandkärer.

D:o 1916 — Om Bergenbranden. Svensk brandteknisk terminologi. Skyddsanordningar i hotell. Släckningshjälp till grannsamhällen.

Pris pr årsprotokoll 1 kr. för föreningsmedlem, 2 kr. för öfriga.

Om bensin och dess förvaring af Civilingenjör Karl Thorngren pris 1:—

Om vattenledningstryck och eldsläckning af Professor J.

Gustaf Richert..... » 1:50

Lifräddnings- och skyddsanordningar i sjukhus, sinnessjukanstalter och fängelser af Brandchefen R. Stridbeck » 1:—

Om brandsäkra byggnader af Professor Carl Forssell » 1:—

Räddning af djur ur brinnande eller af elden hotade byggnader af: — — — — i. pris pr st. 15 öre; vid rekvisition af minst 100 ex. 12 öre och 200 ex. 10 öre pr st.

Om själfantändning af Brandchefen W. Bergqvist » 1:—

Riktlinjer för brandsyner och besiktningsföreläsningar. Grundade på prejudikat. Obs.! Nyutkommen. Nödvändig för brandsynerföreläsare » 3:50

Rekvisitioner göras hos Svenska Brandchefsföreningen, Kalmar.

Studier gifva intresse för yrket och fackkunskap!

af byggnaden. Denna fordran blir ju så godt som illusorisk, därest den skiljande brandmuren är försedd med genombrytning för drifremmar o. d. Man bör därför fordra, att remmen löper utanför lokomobilhuset, — något som dock med den vanliga förekommande konstruktionen på lokomobilerna icke låter sig genomföra, — eller att i hvarje fall denna öppning göres så liten som möjligt och förses med ett skydd af järn, genom hvilket remmen löper.

Är lokomobilen *rörlig*, d. v. s. icke stationär, bör den uppställas på minst i försäkringsvillkoren angifvet minimiavstånd från närliggande byggnader o. d.

Vid *icke stationär* lokomobil må brännbara ämnen icke till större mängd anhopas i maskinens närhet. Användes lättare bränsle, må sådant alldeles icke ligga närmare än 6.5 meter och större högar af bränslet böra hållas på minst 12.5 meters afstånd.

Omkring lokomobilens sidor bör anbringas en till marken tätt slutande *skärm* af järn, plåt, på insidan plåtklädt trä eller likn. af minst 1 meters höjd och på sådant afstånd från maskinen, att en person med lätthet kan röra sig mellan skärmen och maskinen. I denna skärm må icke finnas andra öppningar än en ingång midt för eldstaden.

Under risten bör anbringas en tätt slutande *asklåda* af järn eller vidtagas annan lämplig åtgärd till skydd.

Råder *blåsig* väder, må lokomobilen icke användas.

I tröskplatsens omedelbara närhet bör ett tillräckligt antal *pressenningar* e. d. finnas till hands för att i händelse af eldfara kunna användas till skyddande af för antändning hotade föremål.

Likaledes bör i omedelbar närhet af maskinen finnas *vatten*, *brandredskap* samt *stegar*, allt till sådan myckenhet, som af lokala förhållanden påkallas.

Beträffande *själfva eldningen* torde böra iakttagas, att lättare bränsle såsom ris, ljung, affall o. d. icke under några omständigheter må användas för eldning, därest afståndet mellan lokomobil och byggnader eller andra lätt antändbara föremål understiger 12.5 meter. Utöfver detta afstånd bör sådant lätt bränsle helst endast användas för *själfva upptändningen* och eldningen i öfrigt ske med ved, torv o. d. bränsle.

För att förhindra, att en, trots all använd försiktighet, event. utbruten eldsvåda må få allt för allvarliga följder, torde böra iakttagas, att den bärgade grödan icke i sin helhet sammanföres i en enda byggnad eller i ett stackkomplex, utan fastmer anbringas i spridda hus och stackar, så att utsikt till att kunna rädda en del af skörden undan den hotande elden kan anses föreligga.

Det åligger lokomobilens brukare och maskinist att i första hand öfvervaka och tillse, att gifna föreskrifter efterlefvas och nödig försiktighet iakttages.

I händelse af eldsvåda, där lokomobil kan antagas vara orsaken till eldens uppkomst, torde man helt säkert kunna vänta en noggrann och omsorgsfull undersökning af omständigheterna vid branden. Och skulle det därvid visa sig, att försummelse eller bristande

aktpågifvenhet varit helt eller delvis vållande till olyckan, torde efterräkningar både med myndigheter och försäkringsgifvare icke uteblifva.

Stockholms brandchef 50 år.

Den 18 sistlidne augusti fyllde brandchefen i Stockholm A. Svinhufvud 50 år. Brandchefen Svinhufvud ägnade sig efter aflagd studentexamen först åt militärtjänst och blef löjtnant vid Kungl. Södermanlands regemente. Emellertid begaf han sig redan efter ett par års tjänst till utlandet och erhöll anställning i Kongarmén, hvarest han vann ära och utmärkelse och deltog i ett flertal heta strider. 1896 återvände S. till Europa och var 1897 tillbaka i Stockholm. 1899 blef han t. f. brandlöjtnant vid Stockholm brandkår, vid hvilken han sedan avancerat till chef, hvartill han utnämndes år 1911.

Under den tid S. varit chef har vid Stockholms brandkår vidtagits genomgripande reformer i olika afseenden.

Fullständig automobilisering har genomförts, manskapets löner och tjänstgöringsförhållanden hafva reglerats till fördel för personalen, samt hafva i öfrigt vidtagits flera åtgärder för att gifva ökad slagfärdighet åt kåren och för att skapa angenäma arbetsförhållanden för dess personal.

Enligt samstämmiga yttranden från alla åtnjuter brandchefen Svinhufvud icke blott i hög grad sin kårs tillgifvenhet och aktning, utan är äfven bland den stora allmänheten sällspordt populär. På 50 årsdagen blef han också föremål för mycken hyllning, och vilja vi härmed, fast i «efterskott» frambära våra gratulationer med den önskan, att Stockholms brandkår ännu i många år måtte få behålla brandchefen Svinhufvud som sin chef.

Sveriges Riksförbund af Frivilliga brandkårer

afhöll sitt årsmöte i Ystad den 11 sistlidne Augusti under ordförandeskap af landshöfdingen greve R. De la Gardie. Sedan de närvarande hälsats välkomna beslöts att afsända ett telegram till H. K. H. Konprinsen. Följande svarstelegram anlände: »Med hjärtligt tack sänder jag Riksförbundet af Frivilliga brandkårer min varma hälsning. Gustaf Adolf».

Därefter behandlades en del förbundsangelägenheter, hvarpå ingenjör C. G. Zickerman från Limhamn höll ett synnerligen intressant föredrag om »Svenska Röda Korset i krig och fred».

Efter föredraget besågs en af Ystads Friv. brandkår anordnad liten utställning, belysande kårens historia. Sedan besöktes Ystads brandstation och förevisades en del brandredskap under arbete.

Sedan stadens sevärdheter tagits i betraktande samlades deltagarna till gemensam middag å Saltsjöbaden. Under middagen höllos flera tal och var den bästa stämning rådande.

Under mötet begagnade Ystads Friv. brandkår tillfället att uppvakta landshöfding De la Gardie och meddela vi en bild från denna uppvaktning.

Bristande utrymme tillåter oss tyvärr icke att i detalj referera mötet, som enligt uppgifter från deltagarna varit både intressant och trefligt i alla afseenden.

Uppvaktningen för landshöfdingen De la Gardie.

Eldsvådor.

SVERIGE.

Nyköping. Den 2 sept. kl. 2.45 e. m. alarmerades brandkåren medelst telefon och larmsignal från 2 brandskåp till å stadens östra område belägna lägenheten Fågelsången, bestående af ett större trähus i två våningar.

Vid framkomsten befanns husets mittparti, såväl i nedre som öfre våningarna samt trappan, öfvertända.

Elden släcktes med 4 slangledning från 2 brandposter på 1 timma, eftersläckning verkställdes på ytterligare 1 timma. 2 man stannade kvar vid brandplatsen för bevakning 3 timmar efter brandkårens inryckning.

Elden hade uppstått genom att ett par skolpojkar i tamburen å nedre botten midt för trappan sysslat med en leksaksbiograf med tillhörande film, hvarvid denna fattat eld. Elden hade spridt sig med stor hastighet uppför trappan, så att de 2 familjerna, som bebodde

öfre våningen måste före brandkårens ankomst skynda samt rädda sig ur sina bostäder medelst räddningslinor från fönster belägna 8 meter högt öfver marken.

Genom den omständigheten att räddningslinor med bromsinrättning och lifbälten äro föreskrifna i sofrum en eller flera trappor upp inom Nyköping och att på grund häraf räddningslinor funnos tillgängliga i respektive bostäder, har vid ofvannämnda eldsvåda 5 människolif räddats. Detta visar bland annat, att räddningslinor af lämplig konstruktion äro nödvändiga, äfven om linorna sällan komma till användning.

K. A. P.

Malmö. I Malmö acetongasverk ägde en explosion rum fredagen den 24 augusti, hvarvid en arbetare skadades då han var sysselsatt med påfyllning af karbid på en generator. Sedan den inre cylindern blifvit

fyllt med karbid och påfyllningstratten borttagits, skulle den nämnde arbetaren nedtrycka det ofvanför hängande tillslutningslocket, hvarvid samtidigt skedde en explosion i generatorn.

Arbetaren erhöll svåra brännskador i ansiktet och hans ögon skadades.

Enligt polisundersökningen har orsaken till explosionen ej kunnat utrönas, och någon oförsiktighet med eld såsom tobaksrökning eller dylikt har ej förekommit.

UTLANDET.

Eldsvåda inom metallfabrik.

I en tidigare artikel af denna tidskrift (N:o 11, 1916, sid. 140) har framhållits hurusom den brandfara, som härdningsanordningarna inom metallindustrien innebära, blifver ganska afsevärd, om, såsom tämligen allmänt, till härkning användes

oljebad. Och detta i all synnerhet om de kärl, som innehålla oljan, icke äro försedda med lock, så att den till utbrott komma elden lätt kan kvävas, innan den hunnit sprida sig till i närheten varande brännbara ämnen eller delar af byggnaden.

Såsom exempel på en eldsvåda inom nu anförda objekt kan nämnas den brand, som den 17 Augusti i år hemsökte Dansk Stålvarufabrik i Lyngby på Se-land i närheten af Köpenhamn.

På fabriken afdelning för härdning var sagda dag en arbetare sysselsatt med att härda ett stycke stål till en sax. Därvid råkade han att tappa det glödgade metallstycket i ett oljebad, som rymde några få liter olja. Strax slogo väldiga lågor upp från badet och antände genast det mycket torra trävirket i närheten af kärlet. De innevarande arbetarne försökte att släcka elden med förhandenvarande vattenspanner o. d. men dessa försök misslyckades fullständigt.

Elden spred sig snabbt och slog inom fem minuter ut genom det med papp täckta taket. Då frisk vind vid tillfället var rådande, tog eldsvådan sådan fart, att redan inom tio minuter efter eldsubrottet stodo tre fjärdedelar af fabrikskomplexet i full brand.

Från lackerings- och härdningsverkstaden spred elden sig till råvarulagret, personalens matsalar och omklädningsrum, maskinverkstäderna och lagerbyggnaderna. Slutligen fattade elden i en kontorsbyggnad, som dagen förut blifvit tagen i bruk. Alla dessa byggnader brunno fullständigt ned. Afsevärd skada skedde å en äldre presshall, sliperiverkstaden och några härdningsbyggnader.

Från det brinnande komplexet kastade elden sig öfver på ett timmerupplag och från dettas brinnande brädstaplar öfver på en mekanisk verkstad, som man dock lyckades rädda.

Samhällets eget brandväsen, medeltidsaktigt som i de flesta danska landtkommuner, kunde föga uträtta. Någon tid efter eldsubrottet marscherade den kommunale trumslagaren genom staden för att öfverbringa underrättelsen om branden till samhällets invånare och, när branden rasat en eller annan timma, assisterades han på ett förtjänstfullt sätt af klockaren, som lät klämte signaler från kyrkotornet ljuda öfver trakten.

Det egentliga eldsläcknings- och bärgningsarbetet bedrefs af Hellerups brandväsen samt 200 man militär från det närbelägna Lyngbyfortet.

Verksamheten inom fabriken hade drifvits på platsen i 2 år, under hvilken tid försäkringsbeloppet stigit från 80.000 kronor till öfver 650.000 kronor. Fabriken sysselsatte omkring 200 arbetare.

Den genom branden förorsakade skadan uppskattas till omkring 350.000 kronor. Försäkringsgifvare äro Absalon och Landbygningernes Almindelige Brandforsikring, af hvilka det förra ansvarar för 480.000 kronor och det senare för 160.000 kronor. Det förra bolaget hade reassureradt.

Storbrand i Norge.

Åter har Norge blifvit hemsökt af en storbrand, i det att en af västra Norges fjordstäder härjats af en stor eldsvåda.

Lördagen den 19 Augusti vid 9-tiden på aftonen utbröt eldsvåda i Moldöen, en liten fjordstad på 1.500 invånare, belägen ungefär midt emellan Aalesund och Florö.

Branden uppstod inom den stora konservfabriken Firda, ett företag, som under senare åren starkt bidragit till stadens utveckling och uppsving.

Fabriken var ett 5-vånings komplex. Elden utbröt i femte våningen och inom kort stod hela byggnaden i full brand. Som en kraftig storm rädde, uppstod tämligen snart ett intensivt gnistregn öfver hela samhället. Brandkåren stod tämligen maktlös gentemot elementet, som på kort tid förstörde ett par gårdar, ett hotell, stadens nya elektricitetsverk, hvarjämte stadshuset blef en del skadadt.

Det väldiga eldhafvet kunde ses på flera mils omkrets och från de närliggande fiskelägena kom befolkningen bätledes till hjälp. Vid 3-tiden på natten kommo tvenne torpedjagare, hvilkas besättningar deltog i släckningsarbetet.

Vid 7-tiden på morgonen var elden begränsad, men eftersläcknings- och upprödningsarbetena pågingo hela söndagen.

Om orsaken till eldens uppkomst menas, att man har att söka den i kortslutning i de elektriska belysnings- och kraftöfverföringsledningarne inom fabriken.

Att branden fick ett relativt begränsadt omfång, torde bero därpå, att staden för kort tid sedan fått ett nytt vattenverk.

En tur i oturen var, att man lyckades begränsa elden, innan den nådde fram till den tätt bebyggda och bebodda delen af staden med alla dess småhus. I annat fall hade förvisso hundratals familjer blifvit husvilla.

Genom branden förstördes stadens två största bagerier, hvilka lägo inne med ganska stora mjöllager, hvar- dan fullständig brödbrist blef rådande, till dess man lyckades skaffa hjälp utifrån.

Elektricitetsverket nedbrann fullständigt, så att staden blef försänkt i mörker. Post-, telegraf- och bankbyggnaden, som lag i närheten af konservfabriken, blef starkt skadad.

På fabriken förstördes större kvantiteter nypackad makrill, konserveradt kött samt sill i olja.

Den genom branden åstadkomna skadan uppskattas till 1 mill. kronor, af hvilka ca $\frac{1}{2}$ mill. torde komma på den nedbrunna konservfabriken.

Toulouse. Den 11 augusti i år vid 2-tiden på eftermiddagen utbröt en synnerligen häftig eldsvåda i Théâtre capitole i staden.

Elden utbröt i teaterns vindsvåning af hittills okänd

FRÅN UTLANDET.

Danmark. Genom kungörelse af den 3 augusti 1917 har inrikesdepartementet förbjudit eldning med halm under ångpannor lokomobiler o. d.

England. Det stora engelska brandförsäkringsbolaget Royal Insurance Co Ltd. hade under år 1916 en premieinkomst på 4.435.636 p. st. Det utbetalade under året 2.276.332 p. st. i brandskadeersättningar, hvilket utgör 51.3 % mot 50.9 % för år 1915. Till förvaltning, bidrag till brandkårer o. d. utbetalades under år 1916 1.592.355 p. st. eller 35.9 % af premieinkomsten. Bolagets försäkringsfond utgjorde vid årets slut 3.500.000 pr. st. samt reservfonden 1.600.000 p. st.

Japan. Till ett japanskt gjuteri har blifvit byggd en skorsten af armerad beton af väldiga dimensioner. Höjden är 173.28 meter. Diametern vid basen är c:a 13 meter och i toppen c:a 8 meter. Väggtjockleken är vid basen 750 mm. och i toppen 178 mm. Fundamentet består af ett betonblock i form af en stympad kon med en höjd af 5.16 meter och med en diameter af vid basen 28.88 meter och vid toppen 12.75 meter. Till armeringen hafva åtgått 530 tons stål.

Skorstenen är försedd med åskledare, som består af en kopparring kring skorstenens topp. Denna ring är försedd med 7 platinaspetsar, hvilka hafva en höjd af 1.2 meter öfver skorstenens öfversta kant. Hvar och en af dessa uppfångarstänger står genom kabel i förbindelse med jorden. 120 meter öfver marken finnes en annan kopparring kring skorstenen. Denna ring är försedd med 4 uppfångarspetsar, hvilka hvar och en hafva sin egen jordledning.

Notiser.

Karbidlampor. Den rådande fotogen- och ljusbristen har haft till följd att man börjat söka ersätta dessa belysningsmedel med karbid, och hafva en mängd karbidlampor nu kommit i marknaden. Från myndigheter och försäkringsbolag hafva uppställts vissa kraf på lamporna ur säkerhetssynpunkt. I kommande nummer skola vi återkomma till frågan.

En del insända bidrag hafva på grund af bristande utrymme måst stå öfver till nästa nummer.

Red.

anledning och spred sig med otrolig hastighet öfver hela byggnaden och förstörde på en half timma nästan hela teatern, bland annat äfven dess ytterst praktfulla salong, hvars utstyrsel endast den hade kostat öfver 2 mill. fres.

Brandkårens uppgift blef närmast defensiv och gick ut på, att söka förhindra eldens spridning till det angränsande rådhuset, en uppgift, som den efter en hård kamp mot elementet lyckades att lösa.

Hannover. Den 9 dennes utbröt eld i kungliga teatern i Hannover en stund innan föreställningen skulle börja. Scenen och garderoberna härjades fullständigt af elden, men tack vare järnridån förhindrades att elden spred sig till salongen. Järnridån blev rödglödande af hettan och fick åtskilliga bucklor, men den höll stånd och salongen blef endast något vattenskadad.

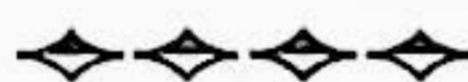
Ridån fungerade och därigenom begränsades förödelsen till scenen.

Warschau. Poniatovski-bron, som ryssarne kort före krigets utbrott hade byggt öfver Weichsel för en kostnad af 22 mill. rubel, har blifvit delvis förstörd af en eldsvåda.

Orsaken till eldsutbrottet är att söka i gnistor från en ångbåt, som gick under bron.

Elden utbröt i träbeklädningen på det mellersta brospannet och spreds därifrån ganska snabbt till de angränsande spannen, enär det med tjära impregnerade trävirket var mycket torrt på grund af den starka värmen och den långvariga torkan. Det mellersta brospannet störtade till slut ned i floden.

Poniatovski-bron blef den 8 augusti sprängd i luften af ryssarne på deras återtag, men hade af de tyska myndigheterna blifvit iståndsatt och i september 1916 åter öppnats för trafik.

Från eget land.

Till konsulent hos Sveriges Riksförbund af Frivilliga brandkårer har af förbundets centralstyrelse utsetts löjtnant E. Enander, Göteborg. Befattningen tillträdades den 1 okt., efter hvilken dag löjtnant Enander på förbundets bekostnad tillhandagår de frivilliga brandkårerna med biträde och råd i allt som berör deras verksamhet.

Den nye konsulentens adress är Göteborg.

Uppsala. Till brandchef har den 21 d:s af stadsfullmäktige valts t. f. brandchefen fänrik H. d'Aubigné.

